

Saulėta, šaltiau.
Saulė teka 6:48, leidžiasi 4:25.

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-8100
Over One Million Lithuanians in The United States

VOL. LVII

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

Chicago, Ill. — Pirmadienis, Lapkričio-November 23 d., 1970 m.

Kaina 10c

276

AMERIKOS LĖKTUVAI VĖL PUOLĖ Š. VIETNAMĄ

OKUPUOTOS LIETUVOS MOKYKLoms KYLA NAUJAS RUSINIMO PAVOJUS

(Tęsinys)

O kaip su mokymusi — gimtąja kalba?

Būdinga, kad "Tiesa" kalba apie švietimo sistemos tariamą demokratiškumą, nes juk, mokslas — nemokamas ir... mokiniai turi teisę mokytis gimtąja kalba. Šis pirmojo Nuostatų skyriaus teiginys ypatingai svarbus ir jį su dėmesiu skaitomas kiekvieno tėvo ar motinos okup. Lietuvoje, ir kiekvieno lietuvių šiaurės ar anapus geležinės uždangos. Jis kels dėmesį ne tiek jo oficialiai paskelbta samprata, bet ypatingai galimais padariniais, kurie, kaip iš anksto galima teigti, bus svarbūs ir naudingi Maskvai bei partijai ir kurių tikslas — įmanomai greičiau surusinti nerusų, sovietinio imperikalizmo pavergtas tautas.

Štai, Nuostatų tekstas: "Mokiniams suteikiama galimybė mokytis gimtąja kalba. Tėvai arba globėjai turi teisę savo nuožūrai parinkti vaikams mokyklą, kurioje būtų mokoma jų pagelaujama kalba. Be kalbos, kuria mokoma, mokiniai savo noru gali mokytis kitos TSRS tautos kalbos. Čia pat priduriama: "Mokymas ir auklėjimas tarybinėje mokykloje nesuderinamas su bet kokia religine įtaka".

Gimtosios kalbos mokymas ypatingai svarbus nerusų respublikoms, taigi, ir sovietų okupuotos Lietuvos gyventojams. Šioje srityje pergyveno bent tris laikotarpius, kurių eigoje gimtosios kalbos mokymas palaipsniui varžomas rusų kalbos naudai. Stalino laikmečiu respublikinės kalbos mokymas buvo privalomas. Tai vyko ir po Stalino mirties. Chruščiovo laikmečiu 1958 m., taigi, prieš dvyliką metų, atsirado "patarimas", kuriuo pakeista pažūra į gimtosios kalbos dėstymą. Jei iki 1958 m. visose nerusiškose respublikose dėstomąja kalba buvo respublikinė kalba, bet greta mokantis ir rusų kalbos, tai Chruščiovo sprendimu tėvai, esą, patys gali nutarti, kokia dėstoma kalba tinka jų vaikams.

Chruščiovo ar pačios Maskvos tikslas buvo aiškus: surusinti mokyklas, tikintis, kad tėvai, siekia savo vaikų geresnės ateities, pirmenybę teiksiančią ne savo respublikos, bet — rusų kalbai. Tuo būdu, dar Chruščiovo laikais buvo siekiama rusų kalbą paversti pagrindine bei vienintele dėstomąja kalba.

Tiesa, laikinai dar buvo leidžiama dėstyti ir nerusų kalba, bet dabar paskelbtas Statutas, su jo teiginiais apie "tėvų ar globėjų teisę pasirinkti vaikams mokyklą", visiškai atvirai ir su aiškiais tikslais, pakartojo ankščiau tik "pasiūlymą", laikytą naują maskvinę kryptį mokykloje. Čia svarbus dar vienas įrašytas teiginys, būtent, kad "mokyklose, kuriose dėstoma nerusų kalba, TSRS Ministrų Tarybai leidus, galimas vienuolikos metų mokymas". Pats mokymas vid. mokykloje trunka 10 metų — E.). Tuo tarpu yra žinoma, kad nerusų respublikos ir Lietuva, susiduria su sunkumais tam vienuoliktųjų metų mokymui finansuoti. Aplamai, tai kas buvo sukle, dar Chruščiovo valdymo laikmečiu, visų nerusiškų

IŠ VISO PASAULIO

AMMANAS. — Po savaitės kovų šiauriniame Jordane, arabų taikos komisijai vėl pavyko atstatyti paliaubas. Jordane paskelbta, kad šią savaitę Jordano karalius Husseinas važiuos į Egiptą ir Saudi Arabiją tartis dėl arabų pozicijos santykiuose su Izraeliu.

BAGDADAS. — Sirijoje jau paskelbta nauja vyriausybė, kurios premjeru laikinai lieka perversmu valdžią paėmęs gen. Assadas. Vyriausybėje yra 26 ministrai, jų tarpe 13 arabų socialistų partijos, šeši žinomi unijos su Egiptu rėmėjai, du nepartiniai ir du Sirijos komunistai.

MASKVA. — Buvęs sovietų diktatorius Nikita Chruščiovas, 76 metų, vėl paguldintas ligoninėje. Tai jau antra šiais metais širdies ataka.

STOKHOLMAS. — Švedų vyriausybė atmetė vieno Amerikos dezertyro prašymą neištremti jo namo. Jis buvo nubaustas 19 mėnesių kalėjimo už narkotikų platinimą. Iš tos baudmės jis atliko 14 mėn. ir dabar bus ištremtas. Dar 11 amerikiečių dezertyrų sėdi Švedijos kalėjimuose už narkotikus.

PORTLAND. — Oregone sprogo bomba prie Portland miesto rotušės. Langai iškrito trijų metrų bloką spinduliu.

MASKVA. — Sovietų ambasadorius Kinijoje susitiko su Kinijos premjeru pirmą kartą po ilgos pertraukos.

MANILA. — Uraganas "Patsy" Filipinuose užmušė 43 ir sužeidė 300 asmenų.

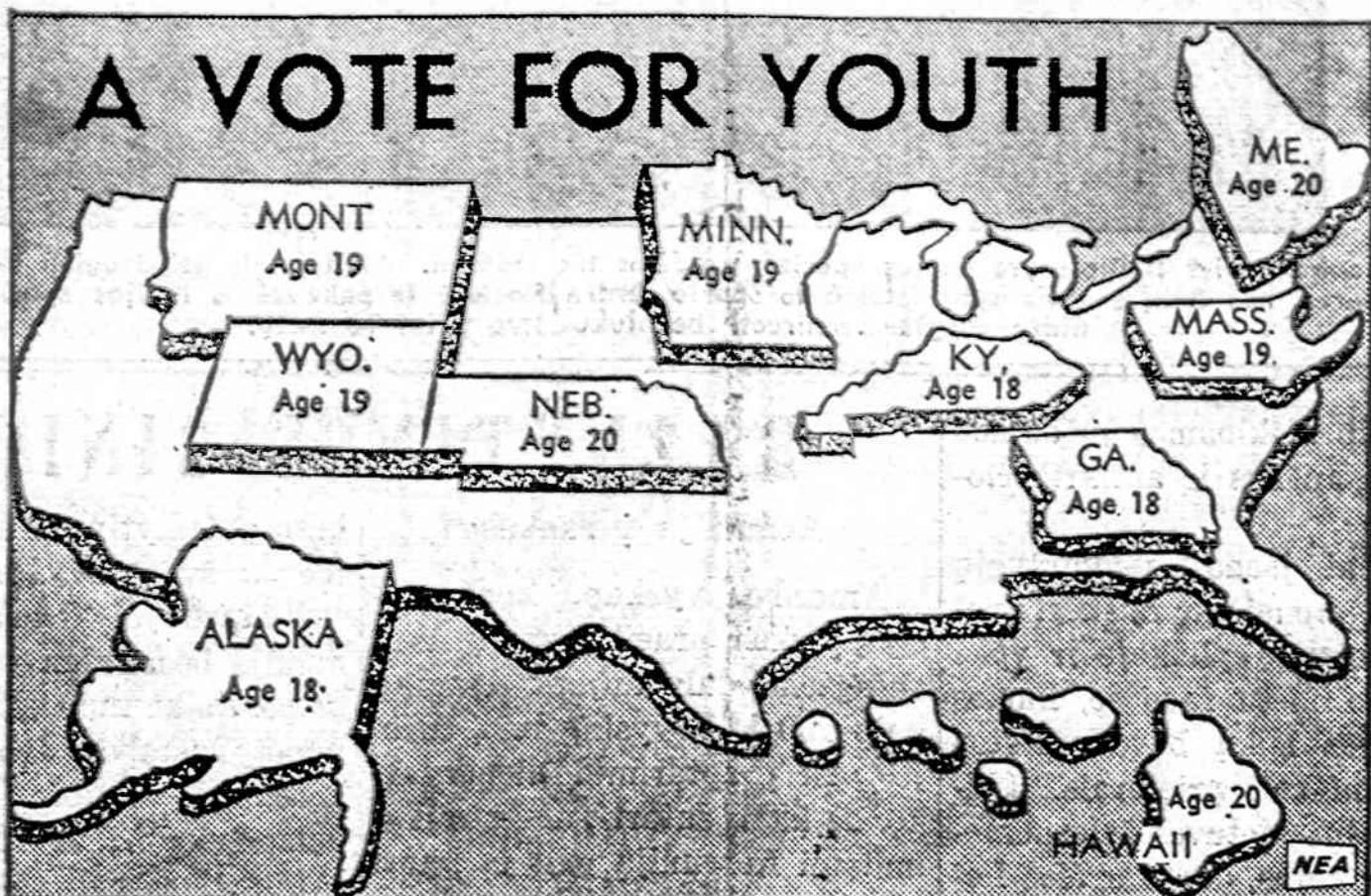
BANGKOKAS. — Tailandija iki 1972 m. išves visus savo 12,000 kareivių iš P. Vietnamo.

respublikų inteligentų baime, rūpestį, dabar virto niūra tikrove. Lietuvos gyventojų nieku būdu negali nuraminti "Tiesos" vedamojo žodžiai, kad, esą, "mūsų šalyje kiekvienas vaikas gali pasirinkti dėstomąją kalbą, o tėvai taip pat turi galimybę ne tik savo vaikams mokytis gimtąja kalba, jeigu ji ir nėra dėstoma".

Kaip "Tiesa" savo vedamajame pabrėžia, "daug gerų dalykų įrašyta Statute". Tai, mums visai aišku, yra geri dalykai partijai ir Brežnevo-Kosygin-Podgorno režimui Maskvoje, nes juos įvedant ir nenaudojant chruščiovinio laikmečio šio tokio santūrumo, dabar jau visai atvirai siekiama surusinti okup. Lietuvos bei kitų nerusiškųjų respublikų jaunąją kartą ir, tuo pačiu ypu, ir pačias tautas, kurioms nori to rusiškumo atsikratyti. Paskelbtas Statutas ir jo nuostatų greitas vykdymas lietuvių, kitoms Baltijos tautoms bei visai eilei nerusiškųjų respublikų reiškia didelę grėsmę.

Į naujosios reformos tikslus bei siekiamus padarinius privola kreipti dėmesį visi lietuviai laisvajame pasaulyje ir, atitinkamomis progomis, j tai reaguoti, nevengiant apie tas brutalias rusinimo priemones informuoti ir gyvenamų kraštų vyriausybes, spaudą, visuomenę.

(Pabaiga) (E)

Paskutiniuose rinkimuose, lapkričio 3 d. šešios Amerikos valstijos sumažino balsuotojų amžių. Šiame žemėlapyje parodoma, kurios valstijos leidžia balsuoti, nesulaukus 21 metų amžiaus. Tokių valstijų jau yra 10.

KANCLERIS BRANDTAS GYVENTOJŲ PRAŠO PRITARTI VARŠUVOS PAKTUI

BONA. — Vakarų Vokietijai sudarius naują sutartį su Lenkija, kancleris Brandtas kreipėsi į tautą per radiją ir televiziją, prašydamas visus vokiečius suprasti sutarties reikalingumą ir reikšmę. Sutartį kritikuoja krikščionių demokratų partija bundestą ir ją puola ypač tie vokiečiai, kurie prieš karą gyveno Pomeranijos, Silezijos ir Prūsijos provincijose. Tokių vokiečių, ištremtų iš savo namų, yra virš 8 milijonų. Penktadienį Bonos vyriausybė paskelbė sutarties tekstą. Jame yra įžanga ir penki skyriai.

Sutartis aiškiai nemini naujų sienų "pripažinimo". Pažymima, kad sąjungininkai turėtų visai Vokietijai atsakomybę ir įsipareigojimą. Bonos vyriausybė, nevadovaujanti visai Vokietijai, neturi legalinės teisės "pripažinti" sienas galutinomis. Tai gali padaryti tik taikos konferencija, sprendžianti visos Vokietijos klausimus.

Vakarų Vokietija, iš savo pusės atsisako visų teritorinių reikalavimų Lenkijai. Sutartyje pabrėžiamas Lenkijos troškimas turėti saugias, pastovias sienas.

Sutartyje sakoma: "Federalinė Vokietijos Respublika ir Lenkijos Liaudies Respublika susitarusios pareiškia, kad dabartinė sienos linija, kuri buvo nustatyta Potsdamo konferencijos 1945 rugpjūčio 2 d., kaip einanti nuo Baltijos jūros, tuoj ir vakarus nuo Swinemünde ir iš ten pagal Oderio upę iki santakos su vakarine Neisės upę ir pagal vakarinę Neisės upę iki Čekoslovakijos sienos, sudarys vakarinę Lenkijos Liaudies Respublikos sieną".

Prie šios sutarties pridėtas Vokietijos raštas Amerikai, Britanijai ir Prancūzijai, kurioms pareiškama, kad keturių valstybių atsakomybė visai Vokietijai šios sutarties nebus pažeista. Vakarų valstybės šį pareiškimą patvirtino ir sutarčiai išreiškė pritarimą.

Kartu su sutartimi Bonos vyriausybė paskelbė pažadą bendradarbiauti vokiečių, dar gyvenančių vakarinės Lenkijos provincijose, norinčių išvažiuoti į Vokietiją, perkėlime.

MANILA. — Filipinuose nuo uragano "Patsy" jau žuvo 150. Tas pačias vietoves šeštadienį palietė žemės drebėjimas, tačiau daug nuostolių nepadarė.

SANTIAGA. — Čilės valdžia perėmė dviejų amerikiečių bendrinių vadovybę. Viena įmonė gamina vandentiekio įrengimus, kita, Alimentos Purina, gamina šunims ir katėms maistą.

Knygos apie Lietuvą

Rūpestingas knygos mėgėjas Juozas Riauba, gvv. 9 Harrow St. Dover Garden, SA, Australia 5048, surinko daug anglų kalba apie Lietuvą išleistų knygų ir jas įteikė bibliotekai. Jam dar trūksta: a. Thomas Y. Chase "The story of Lithuania", (išleista 1948 m.) ir b. J. Petraitis "Lithuania under Sickle and Hammer" (išleista 1948 m.).

Kas šias knygas turėtų ir galėtų jas paskolinti? Riaubai, prašoma įrašyti "The State Library of South Australia with compliments from..." ir pasirašyti. Knygas siųsti Riaubai aukščiau nurodytu adresu. (E)

Lietuviai gabenami darbams į Rusiją

Lietuviai vėl gabenami darbams į Sovietiją — tai matyti iš spalio 15 "Tiesoje" paskelbtos žinios apie tai, jog "kviečiami" darbininkai į Kazachijos statybos darbus, Archangelsko sritys ir Karelijos autonominės sritys pramonę. Taip pat registruojamos šeimos, norinčios 1971 metais persikelti į Kazachijos sovchozus".

Tų tariamų savanorių registracija vyksta Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. (E)

Pasirodė "Rasa"

Anglijoje, praėj. vasarą įvykusiam tarptautiniam liaudies kūrybos konkurse dalyvavo iš Lietuvos atvykęs "Rasos" liaudies ansamblis. Jis laimėjo anturą vietą už liaudies dainų atlikimą ir trečiąją vietą už atlikimo liaudies muzikos instrumentais meistriškumą. Kiti konkurso dalyviai: Lenkija, Vengrija, Čekoslovakija, Jugoslavija, Anglija, JAV, Prancūzija, Ispanija, Italija ir kiti kraštai. (E)

Panevėžio teatras

Panevėžio teatras prieš sezoną pradėdamas vyko gastroliu. Jis Šiauliuose ir Skuode parodė Antano Vienuolio dramą "Prietrūkimas" ir V. Miliūno pjesę "Karuselė". Kita teatro grupė lankėsi Pasvalyje, Prienose ir Alytuje.

Teatras lapkričio mėn. statys naują premjerą — V. Placinskaitės pasaką "Juodanosis prasižiojo", gi prieš Naujus Metus J. Miltinis pastatysias jau seniau įteiktą JAV gyvenančio žurnalisto A. Laurinčiuko pjesę "Vidutinė moteris", kur, aišku, su komunistams įprasta tendencija pasakojama apie Amerikos lietuvių gyvenimą. (E)

— Lituanus, 1970 m. nr. 1, žurnale, anglų kalba, šį kartą daug vietos skirta estų ir latvių klausimams. Paskelbtas prof. B. Ciplijauskaitės straipsnis apie Kazį Binkį ir poezijos tradiciją po 1920 m. (E)

AMERIKOS REAKCIJA Į ŽVALGYBOS LĖKTUVO NUMUŠIMĄ Š. VIETNAME

WASHINGTONAS. — Gynybos departamentas paskelbė, kad Amerikos kovos lėktuvai puolė šiaurės Vietnamo priešlėktuvines baterijas, esančias tarp 17 ir 19 paralelių. Tos baterijos, priešingai prieš metus padarytam "susipratimui" su Hanojumi, apšaudė Amerikos žvalgybos lėktuvą, du pilotai laikomi žuvę. Hanojus, priešingai, tvirtina, kad jokio susipratimo su Washingtonu nėra buvę ir šiaurės Vietnamo erdvėje Amerikos lėktuvams nebus leidžiama skraidyti. Paryžiuje Hanojus atstovas paskelbė, kad amerikiečių lėktuvai puolė 22 šiaurės Vietnamo sritis, net netoli Hanojaus ir Haifono uosto. Nukentėję net ir amerikiečiai karo belaisviai, kurių tarpe buvo sužeistų.

Amerikos studentai neina į bažnyčias

BLOOMINGDALE, Ind. — Unidex korporacija pravedė Amerikos studentų apklausinėjimą, kaip svarbi yra jiems religija ir bažnyčia. Klausinėjimas vyko 47 universitetuose ir kolegijose. Į klausimą: "Ar stiprus tavo tikėjimas?" 25% atsakė, kad labai stiprus, 24% — gan stiprus, 28% — tik vidutiniškai stiprus ir 18% — ne stiprus. Į klausimą: "Kaip dažnai eini į bažnyčią?", tik 18% pasakė einą kiekvieną savaitę. Kiti 15% — "beveik kiekvieną savaitę", 29% — "kartais", 19% — beveik niekada ir 16% — niekada. Patirta, kad katalikai dažniau lanko bažnyčias už protestantus studentus, tačiau ir katalikų tarpe tik du iš penkių pareiškė einą į bažnyčias kiekvieną savaitę.

Washingtono šeštadienio oro puolimą Š. Vietnamo pasmerkė viena eilė "balandžių" senatorių, kurie bijo, kad panašūs Amerikos veiksmai gali prailginti karą.

Pakistane jau žuvo 153,340 žmonių

DACCA. — Pakistano gamtos nelaimėje žuvusių skaičius jau pasiekė 153,340. Tai viena sunkiausių nelaimių visoje žmonijos istorijoje, dabar dar didinama Pakistano nesusiorganizuotimo ir apsilėidimo. Daug žmonių dar negavo jokios paramos, nors iš užsienio jau spėta privažti valstų, maisto ir rūbų.

Paaikėjo, kad Amerikos meteorologai įspėjo Pakistaną dar savaitę prieš uraganą, nurodę jį nepaprastą stiprumą ir kryptį. Pakistanas į tą įspėjimą neregavo.

Badas gresia milijonams pakistaniečių, jei valdžia greit nesusitvarkys ir nepradės siųsti maisto.

Planavo užteršti miesto vandenį

WASHINGTONAS. — Jack Anderson, Amerikos kolumnistas, praneša gavęs tikrų žinių, kad radikalų Weathermen organizacijos grupė bandė gauti iš Bakteriologinio Karo Centro, Fort Detrick, Maryland baktėrijų, kurios galėtų užnuodyti visą didelio miesto geriamąjį vandenį. Bakterijos turėjo būti tokio tipo, kuris žmonijai nenužudytų, bet juos sunkiai susargdina 7 ar 10 dienų. Bakterijos turėjo praeiti pro visus vandens filtrus ir pasiekti visus miesto namus.

Kairieji radikalai tikėjosi gauti tokių baktėrijų iš vieno kariuomenės leitenanto, dirbančio Fort Detrick. Jis buvo šantažuojamas dėl jo ryšių su homoseksualais. Apie šį planą patyrė vienas Muitinės Biuro agentas.

Išleista daug nereikalingų knygų

Kiek Lenino veikalų išleista Lietuvoje, matyti iš neseniai Vilniuje išleistos bibliografijos "V. Lenino raštai lietuvių kalba" (redagavo R. Šarmaitis ir A. Ulpis).

Pasirodo, kad nuo 1914 iki 1969 metų Lietuvoje lietuvių kalba išleista 61 tomas, 43 veikalų rinkiniai ir 143 atskiri V. Lenino veikalai. Daugiausia, aišku, išleista, sovietų okupacijos metu, 1940—1941 m. ir 1944—1969 metais, būtent, 125 atskiri Lenino veikalai ir rinkiniai, gi įskaitant pakartotinius leidinius — 191 knyga ir jų bendras tiražas — 2 mil. 70 tūkst. egz. Belieka paklausti: kiek milijonų egz. tų raštų pelyja Lietuvos miestų bei miestelių knygynų lentynose? (E)

Nepateko į mokyklas, eina į fabrikus

Kaip jau buvo skelbta, šiemet daug abiturientų nepateko į aukštąsias Lietuvos mokyklas. Dabar jie eina dirbti į pramonės įmones. "Sovietiskąja Litva" (spalio 22 d.) rašo, kad į Vilniaus mašinų dalių fabriką "kasdieną mūsų kolektyvas priima naujus darbo klases papildymus. Prie staklių ateina jaunuolės ir jaunuoliai, ką tik baigę mokyklas arba profesines technikos mokyklas". (E)

tas toje radikali grupėje ir pa-informavo apie tą planą savo darbdavius. Andersonas nepraneša, kurio miesto vandenį buvo planuojama užteršti bakterijomis.

FBI direktorius Edgar Hoover ir buvęs valstybės prokuroras Ramsey Clark persimetė kietais žodžiais. Clark pavadino Hooverį per kietu komunistams, o Hooveris pareiškė, kad Clark būtų dar blogesnis prokuroras už Bob Kennedy ir nuolat keisdamas savo pažiūras.

DIDELĖ DOVANA LIETUVAITĖMS SKIRIAMA LIETUVOS JAUNIMUI

Jau atspausdinta Dr. Martyno ir Valerijos Anyso knyga "Žymios Lietuvos Moterys"

Kaip pats autorius Dr. Anyso šios knygos įvade rašo, dvi dešimtys metų su viršum truko šiai knygai šaltinių ieškojimas ir medžiagos kaupimas. Pagaliau pastangos apvainikuotos: graži, Jūratės Baturaitės piešiniais iliustruota, 278 puslapių, kietais viršais, aukso įspaudais knyga garbės prenumeratoriams jau išsiuntinėta. Knyga gaunama pas autorius, adresu 292 Indian Rd., Toronto 3, Ont., Canada. Knygos kaina - 7.50 ir 50 centų paštu persiuntimui. Autoriai knygą skiria Lietuvos jaunimui susipažinti su savo tautos herojėmis. Knygoje surinkti mitai, padavimai ir visi, kur tik bėrasti istoriniai šaltiniai, apie tryliką didžiųjų Lietuvos dukrų — žemaičių karalienę Žemaitę, Jūratę (ir Kastytį), Neringą, Aldoną, Birutę, Mirgą, Aglūną, Oną, Gražina, Sofiją, Klara-Skaistutę ir Emiliją Platerytę.

Ca neįmanoma nurašyti viso įvado, kur autorius (Dr. M. Anyso) apgailestauja, kad vokiečiai ir kiti kaimynai lietuvius ugnimi ir kardu bekrikštydami tiek viską sunaikino, jog šiandien mes patys lietuviai apie savo tautos garbingą praeitį mažiau nežinome, negu syetimie-

ji apie ją žino, pavyzdžiui, autorius rašo:

Lenkų rašytojas K. M. Bogusz savo knygoje "Apie lietuvių tautos kalbą ir pradžią", atspausdintoje 1810 m., reiškia nuomonę, kad augstas lietuvių kalbos išsivystymas leidžia prielaidą, jog senovėje lietuvių kalba buvusi sukurta gausi literatūra ir net mokslas. Visi da-lykai betgi dingę vėlesnių di-džiųjų perversmų audrose ir ver-petuose, būdami neužrašyti... Čia Dr. Anyso sumini to paties Bogušo pasakojimą apie Kry-žiuočių ordino magistro išrinki-mo puotą, kurioje dalyvavęs ir vienas senprūsis Rixelius. Tas išgirdęs vokiečių trubadurą dai-nuojant vokiškas dainas, įsidrą-sinęs paprašęs leisti jam padai-nuoti svečiams sava — prūsų kalba ir gavęs leidimą jis ap-dainavęs legendarinio Prūsų ka-raliaus Vaidevūčio didvyriškus žygius, bet kryžiuočiai jo kal-bos nesuprasdami ir nemėgdami, prūsų dainių išjuokė ir paty-čioms davė jam dovanų — vi-šą krepšį riešutų kevalų...

Po krikščionybės įvedimo 14 šimtmečio pabaigoje ir lenkų kalbos įsibrovimo į Lietuvą se-nieji vaidilos ir dainai buvo ne-iekunami. Tuo pačiu buvo at-

Lauko ritulys Italijoje yra naujas sportas, pradėtas tik 1964 m. Ateityje jis gal daugiau išpopu-liarės, nes Italijos vyriausybė įsteigė to sporto centrą Romoje ir pakvietė iš Indijos specialistą Inder Singhą treniruoti berniukus nuo 9 iki 13 metų.

mostos ir niekinamos jų dainos kaip pagoniškos ir antikrikščio-niškos...

Likučiai senosios karžygių poezijos silpnai dar reikėsi dva-ruose, šeimos aplinkoje ir ypač laidojimo metu raudose, kurios iš senovės laikų buvo surištos su pagoniškais prietarais. Lai-kui bėgant, Lietuvos šviesuome-ni sulenkėjus, dingo ir šios lie-kanos, juo labiau kad jos ne-buvo užrašytos...

Autorius laikėsi žinių, paduo-tų šaltiniuose, kad tiksliausiai perduotų kitataučių rašytojų nuomonę apie žymias lietuvaites moteris. Vienas arba kitas da-lykas yra kiek pakeistas, jei šal-tinio tekstas atrodė nelogiškas arba neįtikinamas.

Toliau įvade autorius aprašo, iš kokių šaltinių ir kaip jis aprašė knygoje kiekvieną iš tryli-kos jo surinktojų didžiųjų lie-tuvaičių: Čia pateikiu trumpiau-sią santrauką:

Žymios Lietuvos moterys

Jūratė ir Kastyčio motyvas yra paimtas iš vokiečių kalba parašytos legendos "Jūratė, Die Bernsteins" Koenigin" (Jūratė, Gintaro karalienė). Jūratė yra dalis aischio legendos, supintos su Rugardo kalnu, Ruegeno pu-siasalyje.

Neringos, Kurtenos arba da-bar Kuršių pamario milžinės mo-tyvas yra paimtas iš žymaus mažlietuvių draugo E. Gisevi-jaus, Tilžėje, vokiečių kalba pa-rašyta eilėraščio "Neringa, Die Strandriechen", atspausdinto 1836 m.

Žemaitė, žemaičių karalienė yra paimta iš "Die Mythen, Sa-gen und Legendes der Zemaite-n" (Žemaičių mitai, pasakos ir legendos) pirmojo tomo.

Dr. Edmund Veckenstedt, se-nųjų kalbų mokytojas ir tų pa-sakų ir legendų surinkėjas, Žemaitės legenda labai aukštai įvertinęs rašydamas: "Viskas yra grynai tautinė, turtingo, jausmingo pasaulio ir galingos vaizduotės išraiška. Didysis ariš-kos mitologijos kūrinys yra lo-giškai pagrįstas, viskas sudary-ta pagal kiekvienos giminės tau-tinė ypatybę ir išdabintas šven-tu bei demonišku papuošalu".

Medžiaga Aldonai Gediminai-tei, vėlesnei lenkų karalienei, yra paimta iš įvairių istorijų: lie-tuvių, lenkų ir vokiečių, toliau iš Zuzanos Murawkos apysakos apie kryžiuočius "Vilko Lizdas".

Birutė medžiaga paimta iš padavimų, istorijos, įvairių en-ciklopedijų, vokiečių rašyto-jo Kotzde-Kottenrodt didžiojo istorinio romano "Die Burg im Osten" (Pilis Rytuose).

Mirga Lietuvos istorijoje yra žinomas Mirgos motyvas. Po-pow ir kiti tų laikų istorikai aiš-kina, kad Vytautas išsilaisvinęs iš kalinimo Krėvės pilyje apsi-renęs vienos moters rūbais, kad ši moteris palikusi jo vietoje ka-linamoje patalpoje. Toliau mi-nimi istorikas Narbutas ir Ka-zys Puida parašęs drama "Mir-ga".

Aglūnos apysaka vyksta Vy-tauto antroje su Prūsijos Rite-rių Ordinu paktavimo metu. Ag-

BAŽNYTINĖS ŽINIOS

Komunija ir rankas

Amerikos vyskupų konferen-cija, įvykusi praėjusią savaitę Wa-shingtone, dalyvaujant daugiau kaip 200 JAV vyskupams, turė-jo plačią aptarimą dienotvar-kę, be kitko sutarti, ar katalikai imdami Komuniją gali ją gauti ir rankas.

Iki šiol tą mažytį apskritą plo-ną pašventintos, neraugintos kvietinės duonos gabalėlį kuni-gas savo pirštais padeda prie-mėjui ant liežuviu. Kai kur ku-nigai jau praktikuoja "naują komuniją", ją priėmėjams iš-dalindami ir rankas. Kaip Daily News religinis redaktorius Ja-mes Bowman rašo: "Kai kuriuose Chicago katalikų bažnyčiose mažiems vaikams komunija duo-dama ir rankas; vaikai čia pat ją nuriję 'fikso' nelaukę bėga atgal į klauptus. Panašiai darą ir suaugusieji, kurie komuniją paėmę dar einą prie altoriaus ir paėmę ir rankas kieliką iš jo užgeria švento vyno."

Kanados vyskupai jau anksčiau esą nutarę komuniją dalinti ir rankas. Dar neseniai tatau-

luonos vyras, kunigaikštis Su-dimantas, ilgametis Vytauto ka-rų draugas, nesutiko antrą kar-tą eiti su Vytautu ir Ordinu, ku-rio buvo pagautas, nuteistas už išdavimą ir pakartas už kojų miške. Sudimantui iš karo žy-gio negrįžtant, jo žmona Aglū-na, nujausdama nelaimę, su ke-liais palydovais išėjo jo ieško-ti, rado jo griaučius ir juos par-gabenus į Vilnių ir iškilmingai ant laužo deginant, persimeigė kardu, prašydamas, kad ir ją drauge su jos vyru sudegintą ant to paties laužo.

Gražina atpasakota iš Ado-mo Mickevičiaus poemos "Gra-szyna", parašytos lenkų kalba. Ona, Lietuvos didžioji kuni-gaikštienė, parašyta pagal ran-damus istorinius šaltinius, įvai-riais enciklopedines žinias, prof. Jonyno ir kelių vokiečių veika-lus.

Sofijai panaudotas prof. I. Jo-nyno veikalas apie Vytauto šei-tu ir Sofiją Vytautaitę, Dr. Vandos Sruogienės žinias Lie-tuvos Istorijoje, keli rusiški šal-tiniai ir Scriptores rerum Prus-sicarum.

Medžiaga Barbarai Radvilai-tei paimta iš lenkų literatūros, pagrindinai imant Karolio Szaino-cho rašinį "Barbora Radzivilo-wna".

Klaros Skaistutės apysakai me-džiaga davė žymaus rusų poeto Lermontovo eiluota apysaka "Litvinka". Komentaruose sa-koma, kad Lermontovas tą įvy-kį radęs aprašytą rusų kairinėse kronikose.

Emilijos Platerytės gyven-i-mo ir sukifimo kovų aprašymui panaudota gausi lenkų literatū-ra ir Vienuolio drama "1831 me-tai".

Autoriams maloniai sutikus vieną kitą istoriją apie šias di-džias mūsų tautos dukras netru-kus perspėdinsime Naujieno-se. J. P.

Ypač tuo deficitu pasijuto skaudžiai paliesti negrų katali-kų vyskupai, kurie tikėjosi iš Amerikos vyskupų gauti ir rei-ka-lavus \$659,000 sumos, o kaip jų vyskupas Donnelly iš Hart-fordo, Conn., pasakė reporte-riams, kad "būsiąs laimingas", jei esant tokiam finansų stoviu-gaus iš šios vyskupų konferen-cijos bent \$200,000. Maždaug 49 milijonų Amerikos katalikų tarpe juodųjų katalikų yra apie 800,000.

Dieocijos vengia duoti apyskaitas

Prieš trejetą metų įsisteigusi ir jau 29 skyrus su 12,000 na-rių turinti Amerikos nacionali-nė pasauliečių sąjunga (asocia-cija) pareiškė, kad dieocijų pranešimus apie bažnyčių finan-sinį stovį arba visiškai neįma-noma yra gauti, arba jie yra ne-pilni, netikslūs, klaidinantys ir šališki.

Ši sąjunga pranešė bandžiusi iš 160 dieocijų gauti bent iš 23 dieocijų ir arkidieocijų at-skaitomybę (finansinius rekor-dus), bet patyrusi bažnyčios ly-derių "visišką nenorą duoti pil-ną ir visišką finansinę atskai-tomybę". Pasauliečių sąjunga priduria, kad "tas nenoras ir iš-sukinėjimas virsta didesnio masto skandalu".

Amerikos katalikų pasauliečių sąjunga savo raporte rašo, kad ji neabejoja dėl bažnyčios lyde-rių sąžiningumo, tačiau pridū-ria:

"Šio mūsų pranešimo skaity-tojai pastebės, kad beveik vi-suose jų (dieocijų) didesniuose raportuose trūksta datų, rei-kalingų tų dieocijų finansinio stovio įvertinimui". Sąjungos Finansiinė krizė buvo viena iš pasikartojančių temų šioje sa-vaitytėje trukusioje vyskupų kon-ferencijoje. Konferencijos išdi-ninkas arkivyskupas John Ma-guire vyskupas painformavo, kad šiemetinis biudžetas turės \$2 milijonus deficitą, nors pir-miau buvo apskaičiuota, kad de-ficitas sieks nedaugiau kaip \$924,000.

vyskupams, su palydaščiu, ska-tinant vyskupus "prisilaikyti griežtą atskaitomybės metodų, kurie užtikrintų tikinčiuosius, kad bažnyčios lėšos ir resursai tikrai yra sunaudojami žmonių reikalam", ko iš dabartinių die-cijų pranešimų nesimata.

Santuokos ir abortai

Amerikos vyskupų tarybos pirmininkas Detroito kardinolas John Darden pranešė spaudai, kad Washingtonė įvykusi vys-kupų konferencija didžiausia balsų dauguma nutarė palengvin-ti leidimus katalikams susituok-ti ir nekatalikiškoms cerno-nijoms.

Nuo šiol vyskupai galės duoti leidimą katalikui vesti nekata-likę arba katalikei ištėkėti už nekataliko ir santuoką atlikti protestonų ar žydų ritualiu arba civiliška, jei katalikiškoms ve-dyboms klijutys bus "rimtos".

Vyskupų konferencija 224 bal-sais prieš 8 nubalsavo, kad "abortai yra nelegalūs žmogaus gyvybės naikinimas ir moraliai yra žmogžudystė". Penkiolika Amerikos valstijų per keletą praėitų metų yra priėmusios į-siatymus legalizuojančius abor-tus. Vyskupai perspėjo katali-kus daktarus ir slauges nedaly-vauti abortų operacijose net to-se valstijose, kur abortai lega-liai leisti, kadangi katalikų baž-nyčios pažiūra gemalas nuo pa-ties užsimezgmimo momento pa-tampas žmogus su jam priklaus-oma teise į gyvenimą.

PAVOJINGIAUSIOS PROFESIJOS BRAZILIJOSJE

Brazilijos draudimo draugija, apdorėjusi daugybę statistinės medžiagos, paskelbė dešimties pavojingiausių gyvybei profesii-ų sąrašą. Pirmoji tokia profesija — futbolio teisėjas. Toliau (mažėjant pavojingumo laips-niui) seka: taksi šoferio, san-tuokų agento, teisimo vykdoto-jo, policijos komisaro, boksinin-ko, reporterio, privataus detek-tyvo ir kt.

AŠTUONIOS UŽ AŠTUONIS

Naujienos yra išleidusios arba laiko savo knygyne brošiūras ir knygas įvairiais klausimais, reikalais ar naudingam pasiskaitymui. Čia yra išvardinti leidiniai, kainuoją po 1 dolerį:

Čikagietė, IŠPŪDŽIAI KOMUNISTŲ PAVERTGŲ LIETUVOJ. Knyga yra ypatingai naudinga tiems, kurie baigia pamiršti komunis-tines klaidas ir melus. 95 psl.

L. Dambriūnas, LIETUVISKAS AUKLĖJIMAS ŠEIMOJE. Būtinye kiekvienai jaunai šeimai, neatskiriama kračio dalis jaunavedžiams. Tik 35 psl., bet juose daug pasakyt.

Dr. A. J. Gussen, ATOSTOGOS VAKARINĖSE VALSTIJOSE. Ide-mus turistų aprašymai su iliustracijomis, 76 psl.

Edmundas Jasūnas, CIVILINĖ AVIACIJA JAV. Naudingos ir ide-mios žinios apie tą šiu dienų būtinybę. 32 psl.

Ksaveras Kaunas, ELEGISKI STEPONO KOLUPAILOS NIEKIN-TOJAI. Polemika, 52 psl.

Dr. agr. A. Šeštokas, SODŲ PIEVELĖS. Pritaikyta miestų gyven-tojams. 40 psl.

J. Vaižionienė, NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS MOKYTOJO DAR-BO APLINKYBĖS. Naudingi pasiskaitymai visiems. 69 psl.

Vincas Zemaith, SUDOVUS PRAEITIS. Trumpa archeologinė ir politiniai istorinė Suvalkijos apybraiža. 140 psl.

Šios knygos yra gera šeimos knygynėlio pradžia. Jas ir kitus lei-dinius galima gauti Naujienose, atsilankius asmeniškai arba prisius-tus piniginių orderių.

NAUJIENOS,

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

DEDES ŠERNO GYVENIMO BRUOŽAI YRA GERIAUSIA DOVANA

Vyresnieji Amerikos lietuviai Juozą Adomaitį - Dėdę Šerną asmeniškai pažino, skaitė jo straipsnius, knygas ir klausėsi jo paskaitų. Dabar jie gali paskaityti gražiai surašytą Dė-dės Šerno gyvenimą. Jiems bus įdomu prisiminti senus lai-kus ir pasiskaityti gražių istorijų. Naujai atvykęs lietuvis galėtų žiemos pasiskaitymams nupirkti Antano Rūko para-šytą Vienišo žmogaus Gyvenimą - Dėdės Šerno gyvenimo bruožus. Jie pradžiugins kiekvieną, kas jį atsimena ir pa-žinojo, o naujiesiems ateiviams, jaunimui, rašytojo A. Rūko lengvas, vaizduos gražia literatūrine forma pasakoji-mas duos progos susipažinti su mūsų pirmųjų išeivių švie-suolių gyvenimu ir jų kieta, ideologine veikla.

Antanas Rūkas, VIENIŠO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Juozo Adomaitis - Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Ame-rikos Lietuvių Istorijos Draugija, Chicago, 1962 m. 206 psl., kaina 2 dol.

GAUNAMA "NAUJENŲ" ADMINISTRACIJOJE

Su dideliu susidomėjimu yra perkamas ir skaitomas POVILO LAURINAVICIAUS 404 puslapių romanas

BE DRUSKOS

Kietų viršelėliai — \$4.00, minkšti — \$3.50. 404 puslapiai.

Knygoje randame gyvai ir vaizdžiai aprašytas: Lietu-vo-kraštus, miestelius, kaimielių ir dvasiškų išgyvenimai ir kit

Remiantį galima įsigyti arba užsisakyti NAUJENOSE.

Prastome siųsti čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

NAUJENOS, 1739 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608.

Good intentions never saved a penny.

It takes a commitment to save money. To your family, to the future. And maybe to your country. Good intentions just aren't enough.

That's why the Payroll Savings Plan works so well. It's a way of saying "I'm committed."

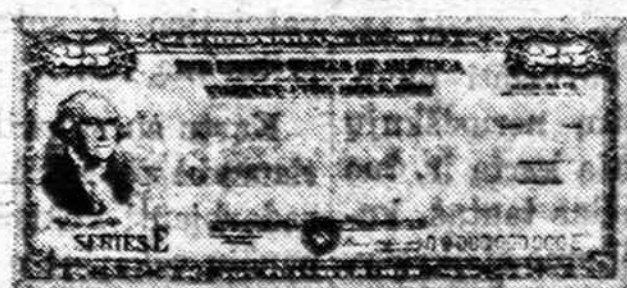
And it's almost effortless. All you do is sign up once, where you work. Then the amount you specify is automatically set aside from your check each payday and put into U.S. Savings Bonds. You have automatic saving power.

After all, it's hard to spend money you don't touch.

Oh, you'll touch it someday. For that house, or dream vacation, or for your kids' college education.

And now there's a bonus interest rate on all U. S. Savings Bonds—for E Bonds. 5 1/2% when held to maturity of 5 years 10 months (4% the first year). That extra 1/2%, payable as a bonus at maturity, applies to all Bonds issued since June 1, 1970... with a com-parable improvement for all older Bonds.

So think it over. The Payroll Savings Plan. It's a small effort, but it's a big commitment. For you and your country.

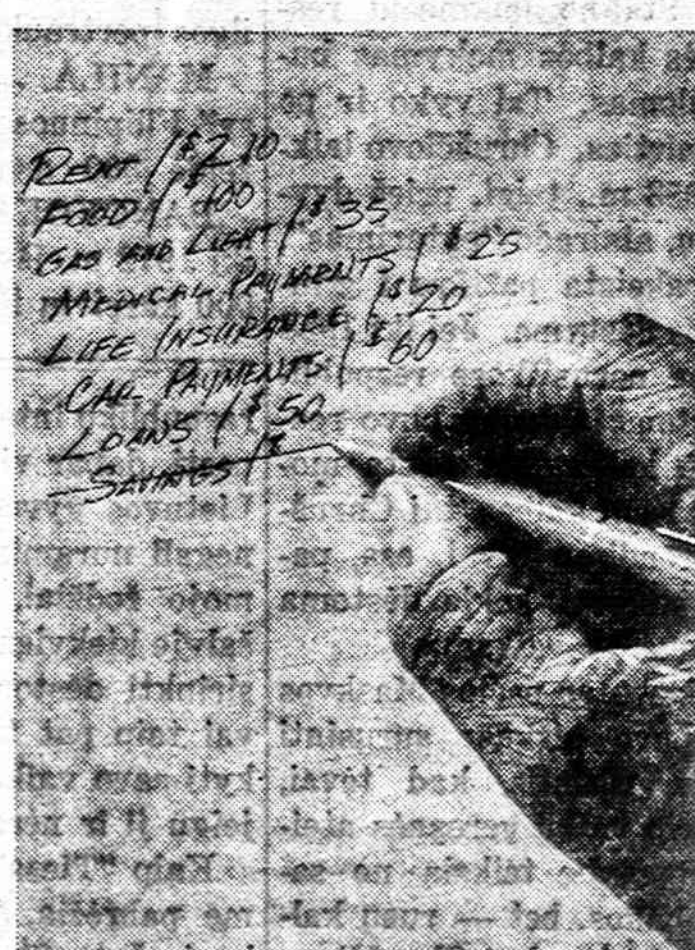

Bonds are safe. If lost, stolen, or destroyed, we replace them. When needed, they can be cashed at your bank. Tax may be deferred until redemption. And always remember, Bonds are a smart way to save.

Take stock in America.

With higher paying U.S. Savings Bonds.

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is presented as a public service in cooperation with the Department of the Treasury and the Advertising Council.

NAUJENOS

1739 So. Halsted Street Chicago, ILL. 60608

NERAŠYKIME NETEISYBES, NEKLADINSIME ŽMONIŲ

Tebūnie man leista vardan teisybės, kaip teismo skirtingai administratorei a. a. Vlado Motiekos palikimo byloje, atsakyti į Vlado Paziūros spaudoje pasakytą straipsnį, pavadintą "Negeisk to, kas tau nepriklauso", kuriame daugelis jo paminėtų faktų bei aplinkybių neatitinka tiesos. Minėtas V. Paziūros straipsnis vienu ir tuo pačiu turiniu buvo atspausdintas š. m. sekančiuose dienraščiuose bei savaitraščiuose, būtent: "Drauge" Nr. 100, "Naujienos" Nr. 99, "Darbininke" ir "Lietuviai Amerikos Vakaruose" Nr. 4. Paminėti jo straipsnyje faktai bei aplinkybės savo netikslumu bei aiškia tendencija klaidina skaitytojus, nežinančius tikrosios dalyko esmės. Todėl kaip teismo skirta administratorė jaučiu moralinę pareigą trumpai paaiškinti ir atitaisyti V. Paziūros pareiktus spaudoje netikslumus.

Pirmiausia V. Paziūra savo straipsnyje pareiškė nepasitenkinimą dėl Kosto Urniežio straipsnio "Negeisk svetimo turto", tilpusio balandžio mėn. 6 dieną "Naujienose", kur autorius, paminėjęs mano prieškarinę ir pokarinę labdaros veiklą (II Pasaulinio Karo metu), plačiau aprašė a. a. V. Motiekos palikimo bylos eigą teisme bei toje byloje atstovavusius advokatus. Autorius teisingai paminėjo, kad advokatai, atstovavę našlę, dėl nesąžiningo bylos tvarkymo mano buvo nušalinti ir kaip nusi kaltę advokato etikai yra perduoti L. A. Advokatų Tarybos teismo atsakomybėn. Be to, V. Paziūrai taip pat labai nepatiko žinutė, tilpusi "Drauge" balandžio mėn. 8 d., užvardintą "Svarbus arkivyskupijos nutarimas", kur korespondentas pateikė spaudai labai svarbų Los Angeles arkivyskupijos nutarimą. Tame nutarime buvo palieštas a. a. V. Motiekos nuosavybės teisėtumo klausimas bei tos nuosavybės pagal jo sudarytą testamentą paskirstymas įvairiems asmenims bei organizacijoms.

Prel. J. Kučingui nuosirdžiai tarpininkaujant ir nurodant kelius, šis labai opus reikalas buvo nukreiptas Los Angeles ar-

kvyskupijai pasisakyti, ypač kai šioje palikimo byloje netiesioginiai buvo paliešti 3 kunigai: prel. J. Kučingis, atstovaujantis L. A. Šv. Kazimiero parapiją ir kun. V. Martinkus bei kun. P. Geiščiūnas, atstovaujantis Balfio Centro Valdybą.

Arkivyskupija, gavusi a. a. V. Motiekos palikimo bylą, ją perdavė pirmiausia svarstyti ir iš esmės pasisakyti savo dioclezijos tos srities patyrusiems advokatams, būtent: ar Vlado Motiekos palikime testamente užrašytas turtas (piniginė suma) L. A. Šv. Kazimiero parapijai, Balfui, Tautos Fondui, N. Jasiniui ir E. Kairienei yra testatoriaus asmeninė nuosavybė, ar tas turtas priklauso jo našlei. L. A. dioclezijos advokatai, remdamiesi pateiktais byloje daviniais bei testatoriaus testamentu, nustatė, kad a. a. V. Motiekos testamentinis palikimas, susidedas iš piniginių sumų, skolintų jo žmonos, nėra testatoriaus asmeninė nuosavybė, bet jojo našlės. Todėl testatorius neturėjo teisės žmonos nuosavybę kam nors dovanoti ar jį testamentu užrašyti. Arkivyskupija, remdamasi dioclezijos advokatų nutarimu, per savo generalinį vikarą prel. Benj. G. Hawkes parašė man laišką, kad ji nuo V. Motiekos testamentinio palikimo, dėl aukščiau paminėtų motyvų, atsisako ir apie tai informavo L. A. Šv. Kazimiero parapijos kleboną prel. J. Kučingį. Klebonas, vykdydamas arkivyskupijos nutarimą, nuo palikimo (\$500) atsisakė ir jį nedelsdamas sugrąžino man. Už parodytą nuosirdumą bei teisingumą prel. J. Kučingui priklauso mano nuosirdi padėka. Manau, kad Los Angeles arkivyskupijos padarytu nutarimu V. Motiekos palikimo byloje pasekė ir kitos palieštos organizacijos bei asmenys ir kad jie taip pat nedelsdami panašiai pasielgs ir sugrąžins mano turtą, kaip tai jau padarė didžiai gerb. prel. J. Kučingis.

Toliau V. Paziūra savo straipsnyje rašo: "Mes visi gerai žinome Viešpaties Dievo įsakymą: "Negeisk svetimo turto", todėl be reikalo straipsnių autoriai, ak-

Kavalerijos dalinys rikiuotėje

centuodami žmonių morale, nori sugriauti a. a. V. Motiekos palikimo minimas organizacijas ir asmenis", yra neįtikinantis tvirtinimas. Tikrumoje įvykdymas arkivyskupijos nutarimo ir sugrąžinimas turto teisėtam savininkui dėl to nei vienas asmuo nenukentės ir nei viena organizacija nebus sugriauta, kaip tai tvirtina V. Paziūra.

Aš esu tikra, kad arkivyskupija, darydama ir vykdydama šį nutarimą, pati būdama to turto dalies paveldėtoja, pirmą pirmiausia laikė sau šventą pareigą — atstatyti juridinį bei moralinį stovį neteisėtai nuskriaus tojo asmens. Čia priminti šv. Augustino žodžiai: "Teisė tada tik gera, jei ji teisingai yra panaudota".

V. Paziūros užsiuolimas ant L. A. arkivyskupijos yra visiškai neteisingas, kur jis tvirtina, kad "A. a. V. Motieka užrašė testamentinę palikimą šv. Kazimiero parapijai, o ne arkivyskupijai", todėl, girdi, čia ir lemiantis žodis turėtų priklausyti tos parapijos klebonui, o ne arkivyskupijai. Iš tikrųjų teisinė padėtis sako ką kita. Čia V. Paziūra visai pamiršo faktą, jog L. A. Šv. Kazimiero parapija nebėra savaranki lietuvų parapija, bet prieš lietuvų norą jau seniai yra inkorporuota į L. A. arkivyskupijos diocleziją ir kaip tokia teisiškai priklauso L. A. arkivyskupijos priklausomybės bei finansinei kontrolei. Todėl ir a. a. V. Motiekos testamentinį palikimą Los Angeles Šv. Kazimiero parapijai sprendė ne tos parapijos klebonas, bet arkivyskupijos kaip teisėtą šeimininką. Š. m. kovo mėn. aš prašiau pas V. Paziūrą, Balfio sk. pirmą rinkimą, pasimatymo, kad galėčiau jam paaiškinti ir dokumentaliai įrodyti faktinę bylos padėtį, kiek tai liečia a. a. V. Motiekos palikimą. Tam tikslui atsiėmiau aiškiai matyti to turto teisinę priklausomybę. Sukviestame ne pilno sąstato Balfio valdybos narių posėdyje dalyvavau ir aš. Paaiškinusi trumpai reikalą ir paprašiusi patikrinti nuosavybės dokumentus, pirmininkas nenoriai žvilgtelėjo į keletą dokumentų ir pareiškė susirinkusiems posėdyje, kad jisai esąs susidaręs tuo reikalu savo nuomonę ir prie tos nuomonės pasiliksias. Paklausaui V. Paziūrą, kokia yra ta jo susidariusi nuomonė apie mano buv. vyrą? Jis atsakė, kad jo "turimomis žiniomis" aš su mano vyru a. a. V. Motieka buvusi išsiskyrusi, kad vyras gyvenęs atskirai, todėl V. Motieka galėjęs veikti savarankiškai. Aš tame posėdyje pareiškiau protestą prieš V. Paziū-

PASTABOS CINIZMAS

Sakoma yra, kas savo tavorą peikia, tą iš turgaus lauk varo, bet kas savo tavorą iki koktumo giria — primena savininkui dėl to nei vienas asmuo nenukentės ir nei viena organizacija nebus sugriauta, kaip tai tvirtina V. Paziūra.

Truputį pavėluotai įjungus radijo, jau kalbėjo "Draugo" bosas kun. Činikas. Tam vyrui ir pavarde Dievulis parinkęs atitinkamą... nes jo savojo kromelio gyrimas ir kas ne savo ironizavimas, ypač jo atsakymai į paklausimus tikrai ciniški.

Kai Činikui savo "Lithuanian World-Wide Daily" ("Draugas") išliaupsinus, kaip vienintelį didžiausią, geriausią ir pigiausią lietuvų dienraštį pasaulyje, viena moterėlė per telefoną paklausė, kodėl, girdi, būdamas toks geras "Draugas" taip negailestingai lupa savo žmones už patarnavimus, kaip antai skelbimus, imdamas tris kartus brangiau kaip "Naujienos" arba "Sandara"? Činikas atsakė, esą "dėl to, kad "Draugas" turi tris kartus daugiau skaitytojų negu anas dienraštis", dėl to ir jo skelbimai yra tris kartus vertingesni! Jo laimė, iš Naujienų tą vakarą Forume nieko nebuvo, o tai kunigas Činikas būtų atsiėmęs už tokį cinizmą ir Rudžio Forumo klausytojai būtų turėję ko pasiklausti...

Kunigų meilė pinigui yra tradicinė, bet tokia pinigų meilė, kur nori nėra galo, gali būti randama tik pas "Draugo" marjonus. Žmogaus Dievo, logika sako, ir krikščioniškas mokslo moko, kad juo daugiau gauni, juo daugiau savo artimui duok. Jei tu turi tris kart daugiau skaitytojų, kaip "tas kitas dienraštis", tai tu už savo patarnavimus imk tris kartus mažiau negu anas, o ne priešingai! Tai gėdos, besiočio, niekuomet neprisotinamo pilvo logika, kuriai užmaskuoti besotis nesivadovauja padoru, mu nei etika.

Save viešai prieš klausančią publiką tris kart išaukštindamas ir savo oponentą tiek pat

ros neteisingai skleidžiamas gandus ir jį įspėjau, jei jis melagingų gandų neatšauks, bus pastrauktas teismo atsakomybėn, kadangi nei aš, nei mano vyras a. a. V. Motieka ne vienos dienos vienas kito iki pat jo mirties nebuvome apleidę bei išsiskyrę. Mano protestas paveikė V. Paziūrą, ir jis š. m. balandžio mėn. 29 d. "Drauge", "Naujienose", "Darbininke" ir "Lietuviai Amerikos Vakarose" melagingus gandus savo straipsnyje "Negeisk to, kas tau nepriklauso" šiais žodžiais atšaukė: "Tačiau dar yra gyvųjų tarp žmonių, kurie gerai pažinojo a. a. V. Motieką ir gerai žino kaip jis gražiai sugyveno su savo žmona". Tuo man padaryta moralinė skriauda V. Paziūros buvo atitaisyta.

Stefanija Motieka-Motušienė, Teismo skirta administratorė

Vilniečių Sąjunge

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Chicago Skyriaus susirinkimas

Vilniaus Krašto Lietuviai yra suorganizavę to paties vardo sąjungą, kad palaikytų gyvą mintį savųjų tarpe ir pacioje Lietuvoje visuomenėje, jog ne visos Vilniaus krašto sritys prijungtos prie Lietuvos. Išvijoje per šią organizaciją jie palaiko tarp savęs tamprus ryšius ir puoselėja šio krašto papročius bei tradicijas.

Lapkričio mėn. 8 d. po pietų Jaunimo Centre, buvo suauktas narių susirinkimas. Dalyvavo apie 40 narių.

Susirinkimą atidarė pirmininkas Juozas Lėkas ir po trumpo įžanginio žodžio susirinkimui pirmininkauti pakvietė Petrą Stakauską. Sekretoriaus paktvisti Jadyga Gasperienė. Skyriaus pirmininkas padarė pranešimą iš praeito laikotarpio ir nubrėžė gaires skyriaus ateities veiklai, taip pat pranešė, kad yra mirę du skyriaus nariai: Steponas Jakutis ir Mykolas Luneckas.

Sekretorės Vandos Gaperienės praejusio susirinkimo protokolą susirinkimas vienbalsiai priėmė ir sekretorei už kruopštų darbą išreiškė padėką. Susirinkimo metu įstojo keturi nauji nariai: Pranas Aglinskas, Antanas Vilkauskas, Jadyga Petkevičienė ir Povilas Petkevičius. Pažymėtina, kad Povilas Petkevičius už lietuvišką veiklą yra iškalę lenkų kalėjime 8 metus.

Yra išgyvenusi tradicija kiekvienais metais rudenop lankyti Lietuvį švento Kazimiero ir Tautines kapines, kur yra palaidoti sąjungos nariai. Pirmininkas nusiskundė, kad šiais metais mažai narių kapų lankyme dalyvavo. Ateityje pirmininkas prašė kapų lankymo dieną gausiai dalyvauti,

kartų nužemindamas kunigas Činikas iš karto papildė tris didžiulius griekus: kėlimasis į puikybę, sakymas neteisybės ir kalbėjimas netiesiai apie artimą savo...

Idomu, kokią tėvai ar broliai marjoniai teikia pakūtą už tokių griekų išrišiną neatsiprašius apkalbėtojo? Broliukas

tuo išreiškiant pagarbą mirusiems nariams.

Pabėgusių iš Sov. Sąjungos ieklavu Prano ir Algirdo Brastinsų fondui surinkta 60 dol. Aukas surinko ir įteikė taurus lietuviškų organizacijų darbuotojas Antanas Stankus.

Su didele dėmesiu buvo svarstomas Petro Česnulio knygos "Nužmogintieji" išleidimo klausimas, kuriam visi pritarė, tik kiek buvo apsislota prie finansinių reikalų. Tas klausimas buvo išsiaiškintas ir vieningai priimtas. Petrą Česnulį pažinojau asmeniškai; jis man papasakojo savo žiaurius pergyvenimus lenkų kalėjimuose. Knyga bus įdomi, laukiame jos pasirodant. Apie Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos suvažiavimą platų pranešimą padarė Centro Valdybos vicepirmininkas Valerijonas Šimkus.

Aptarta š. m. gruodžio mėn. 20 dieną Jaunimo Centro aptatinėje salėje surengti tradicinės Kūčias. Biliety kainą \$3.00 asmeniui. Nuosirdžiai kviečiami nariai ir plati visuomenė gausiai atsilankyti. Aptartas

1971 metų sausio m. 30 dieną linksnavakario renginio klausimas. Linksnavakaris bus rengiamas Balfio Pakšto salėje.

Baigiant A. Dundulis pasiūlė surengti leidžiamos knygos "Nužmogintieji" pristatymą visuomenei, bet daugumas pasisakė prieš, nes nežinia kada toji knyga pasirodys.

Susirinkimas praėjo darbingoje ir pakilioje nuotaikoje. Po susirinkimo ponios parengė kavutę. Šimkus rodė įdomias skaidres iš Pietų Amerikos lietuvių gyvenimo

Antanas Stakėnas

RETAS IMUNITETAS

Pasirodo, kad skorpionai nebijo radioaktyvaus spinduliavimo, kuris sunaikina kitus gyvuočius organizmus. Sacharos skorpionams nepakenkė radioaktyvios medžiagos, iškritusios po prancūzų atliktų tyrimų. Pavyzdžiui, žmogui mirtina dozė — 600 rentgenų. Tuo tarpu skorpionai puikariausiai jautėsi prie 80 tūkst. rentgenų, o po kelių dienų jie išlaikė 154 tūkst. rentgenų. Skorpionai pasirodė žemėje maždaug prieš 15 mil. metų. Jų imuniteto spinduliavimui paslaptis kol kas neatskleista.

KNYGOS VAIKAMS IR JAUNIMUI

— Sek pasaką, mamytė, apie senus laikus. Kal atvarai ir laumės. Skrajojo po laukus... S. Petersienė

Poezija ir pasakos yra vaikų mėgstami ne mažiau kaip žaidimai ar krikštavimai. Naujienose galima gauti šių perlių ir žemidugnių mūsų maziems bei jaunimui:

1. N. Butkienė, VELYKU PASAKOS, 32 psl., telpa 6 pasakos ir DVYNUKĖS, 34 psl. su 8 apsakymais iš vaikų pasaulio. Abi gausiai iliustruotos, spalvotais viršeliais, kainuoja po 1 dol.
2. Vanda Frankienė-Vaitkevičienė, ŠOKOLADINIS KISKELIS, pasaka maziems. Jūratis Eidiukaitės iliustruota. Didelio formato, 24 psl., gražus leidinys, \$1.50.
3. A. Giedrius, MURKLYS, 24 aprasakaitės vaikams. Dail. V. Simanavičiaus iliustruota, 130 psl., \$1.80.
4. Stasė Vanagaitė - Petersienė, LAUMĖ DAUMĖ. 17 eilėraščių, kaip pasakų, apie paslaptingas laumes Tėvų Zemėje. Labai gražus leidinys, didelio formato, kietais viršeliais, gausiai dail. J. Kiburo iliustruota, 64 psl., kainą 5 dol.
5. Maironis, JAUNOJI LIETUVA, poema. 118 psl., \$1.00.
6. Tyruolis, TEN, KUR NEMUNAS BANGUOJA. Skaitymai, gramatika, tėvynės pažinimas, dainos. Gausiai iliustruota, kietais viršeliais, 217 psl. Labai tinkama vaikams, kur nėra litanistinių mokyklų. \$3.00.
7. Juozas Švaistas, SAUNUS PENKETUKAS, apysakaitės, kaip pasakos vaikams iš jų gyvenimo, svajonių ir žygių. Iliustruota dail. Z. Sodeikienės. Didelio formato, kietais viršeliais, puikus 77 psl. leidinys. \$3.00.
8. Jonas Valaitis, SENOVĖS LIETUVIŲ DIEVAI, mitologijos posmai. Eiluoiti padavimai, legendos ir pasakos — kaip senovės lietuviai ir žemaičiai bendravo su savo dievais, 54 psl., \$1.00.

Vaikai mėgsta ir nori skaityti. Dėlto iš pat mažens yra daug lengviau juos įpratinti lietuviškai skaityti ir mylėti lietuvišką knygą. Jei tėvai išbalansuotų vaikams perkamas dovanas — pusę knygu, pusę žaislų — lietuviško auklėjimo rodyklė staiga pakiltų aukštyn.

NAUJIENOS

1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

- SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTINTUS MILIJONUS dolerių savo apdraudimams.
- SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudimą ir ligos pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.
- SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdraudimas tikrai ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.
- SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudimą - Endowment Insurance, kad jaunulis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.
- SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudimą: už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams.
- SLA — AKCIDENTALĖ APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviški KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudus mokeskis \$2.00 metus.
- SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonij. Kreipkitės į kuopų veikėjas ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Jau išėjo seniai laukta

Juozės Vaičiūnienės knyga
TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TAKAIS

100 didelio formato psl., daug paveikslų. Kaina \$2.00. Persiuntimui paštu reikia pridėti 25 c. egzemplioriui. Ansambliai, chorai, grupės, užsakiusios 10 ar daugiau egzempliorių, nemoka pašto persiuntimo išlaidų. Knygą galima gauti Naujienose arba pasiunčiant čekį ar Money orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 S. Halsted St., Chicago, ILL. 60608

Raginkite savo apylinke augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirmą, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkę bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti. Taupykite dabar. Santaupos, padėtis prieš 10 mėnesio dieną, neša nuostabių nuo mesio pirmos.

6%
5%

PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$5,000. OR MORE,
2 YEAR MATURITY

UNIVEST TAUPYMO
SĄSKAITOMS

Taupymo indėliai
Apdrausti iki \$20,000.

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St Chicago, Ill. 60608
VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS
Įsteigta 1923 metais Tel. 421-3070
Įstaigos pietuose klemas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone MA 1-6100

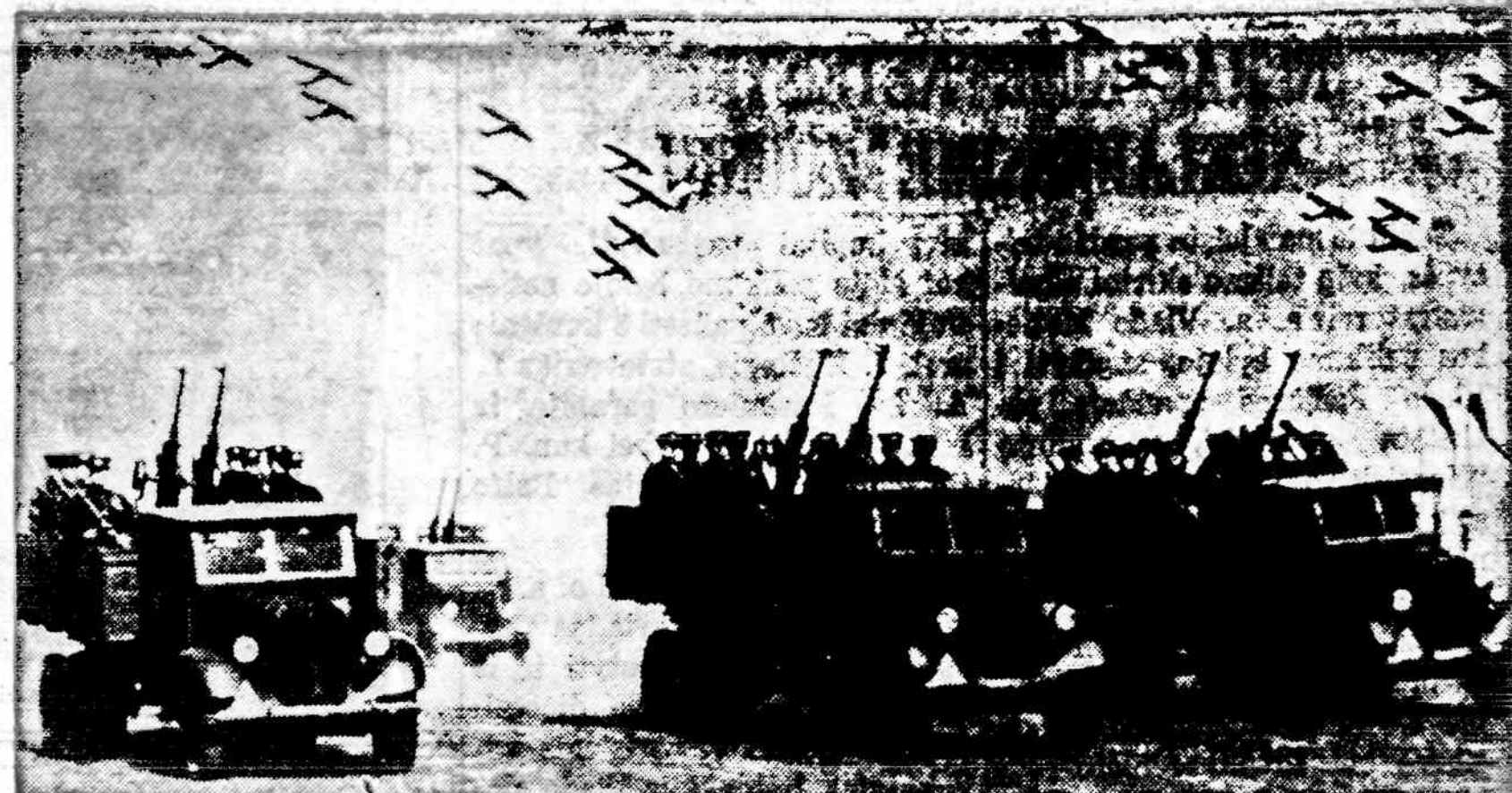
SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
in Chicago \$20.00 per year, \$11.00 per six months, \$6.00 per 3 months. In other USA localities \$18.00 per year, \$10.00 per six months, \$5.00 per three months; Canada \$20.00 per year; other countries \$21.00 per year.	
10 cents per copy, 10 c. on Saturday	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemėsčiuose	
metams \$20.00	
pusei metų \$11.00	
trims mėnesiams \$6.00	
vienam mėnesiui \$2.00	
Kitose JAV vietose:	
metams \$18.00	
pusei metų \$10.00	
trims mėnesiams \$6.00	
vienam mėnesiui \$2.00	
Užsienio:	
metams \$21.00	
pusei metų \$11.00	
trims mėnesiams \$6.00	
vienam mėnesiui \$2.50	
Užsienio:	
metams \$21.00	
pusei metų \$11.00	
trims mėnesiams \$6.00	
vienam mėnesiui \$2.50	
Užsienio:	
metams \$21.00	
pusei metų \$11.00	
trims mėnesiams \$6.00	
vienam mėnesiui \$2.50	

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

TAS LAISVĖS NEBERTAS, KAS NEGINA JOS

Jvairių sukaktių progom vis kartojame tą patį: Buvo carų priespauda, atėjo Vasario 16, savanoriai išėjo įvykdyti Vasario 16 deklaraciją ir t. t. Siame visokių kontraversijų laikotarpį, kaip kam atrodo tas jau nusibodę. Taip, naujose sąlygose pribirsta nauji žygiai ir nauji šūktai. Po savanorių atėjo sukilėliai, kurie, švieslėjus laisvei, maskolius iš Lietuvos vijo lauk. Po to atėjo Miško Broliai, kurių didvyriškumas pralenkia net Pilėnus. Jeigu pažvelgsime į savo ir kitų tautų istoriją, tai pamatysime, kad gresiant pavojui

Lietuvos kariuomenė buvo gerai ginkluota pagal to meto karo reikalavimus. Čia matomas priešlėktuvinis dalinys.

vių sąmonė tik silpnai atgarsiu nuskambėjo. Bet atėjus momentui, jis kaip galingas švinčio pavasario griausmas sujudino visą tautą. Visi pajuto ir suprato didingą ir garbingą savo tautos praeitį. Iš karo nuikotų kaimų, bažnykaimių ir miestų tuoj susidarė savanorių pulkai. Jie ne tik atsirado pirmuose laisvės kovų frontuose, bet įgalino ir lūkuriojuočių pašaukti prie ginklo žūbtinėi tautos laisvės kovai. Kiekvienais metais lapkričio 23 d. prisimename nepriklausomos Lietuvos karius. Prisimename tuos, kurie anais metais kovojo, žuvo ar grįžo laimėję. Prisimename ir tolimesnes patirties kovas. Lietuvai buvo lemta, kad visais laikais už laisvę ji brangiai mokėjo kovų laukuose. Didvyriškom kovom ir kovų legendom nužymėta Lietuvos praeitis. Nuo Pilėnų Merkinės, Saulės ir Žalgirio — ligi Širvintų, Giedraičių ir Miško Brolių dar garuojančių kraunų sulaukysios Tėvų žemės. Nors be karo triukšmo, bet kova vyksta ir dabar. Pažvelgę praeitį, mintis kreipiame į ateitį. Prieš akis atsistoja milžiniškos komunistinių burliukų fizinė galybė. Ne vienam kartais kyla klausimas, kas išdrįs prieš juos pakelti ranką. Atsiranda ir tokių, kurie džiaugiasi brutalia ir grėsminga okupantų galybe. Tačiau visiems tirionams ateina galas. Dar ne taip senai visą pasaulį drebino komunistų sąjungininko Hitlerio sąjunga, kuri laiko priespaudoje milijonus pavergtų žmonių ir nuolat graso visam laisvam pasauliui. Ir nebūnant pranašu

Parūpo SLA pinigai

Jau kelintas metas pavieni asmenys, o kai vietomis didesnė jų grupė susiburkuoja, tai ir ištisos grupės pradeda kombinuoti, kaip prieiti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pinigų. Dar neteko girdėti, kad toliau nuo organizacijos stovintieji planuotai ir tos organizacijos "geradariai" būtų planavę, kaip sustiprinti SLA įdą, bet apie prisišliejimą prie jo ieškota įvairiausių būdų. Prieš kiekvieną seimą jau kelintas metas išleidžiami net specialūs leidiniai atsakomiesiems pareigūnams ir visai organizacijai šmeižti, kad tikslai būtų palaužtas padorių žmonių pasitikėjimas ir prie organizacijos turto būtų prileisti kombinatoriai.

Didelė SLA narių dauguma, matyt, iš tolo suuodžia tokius "geradarius". Ji paskaito skleidžiamus šmeižtus, pasišlykšti jais, numeta į gurbą, o vėliau atiduoda savo balsus už tuos žmones, kuriuos pažįsta ir žino, kad galima pasitikėti. Seimas juos prisaikdina ir įpareigoja puoselėti organizacijos klestėjimą ir gerbūvį, didinti turta. Vienas kitas "geradarys" tokioje SLA narių daugumos nuomonėje įžiūri "konspiraciją" neįsileisti "geradarys" prie organizacijos vadovybės, samokslą prieš "principus" ir kitokius dalykus, bet niekad jam nesusivinta mintis, kad jis gali labai nelogiškai nugalvoti.

Siomis dienomis balsą pakėlė naujas SLA "geradarys". Jis skiriasi nuo kitų panašios rūšies kombinatorių tuo, kad SLA pinigų reikalauja ne sau, bet kitiems. Turime galvoje poną P. Lelį, Kanadoje leidžiamuose "Tėviškės Žiburiuose" paskelbusį ilgoką straipsnį, kuriame išdėstė kada, kur ir kaip SLA turėtų atiduoti savo santaupas. Visų atimti ir p. Lelis nenori. Jis supranta, kad SLA yra apdraudus įstaiga. Bet iš turimų keturių milijonų dolerių, bent vieną milijoną dolerių SLA galėtų tikrai atiduoti. Taip jis galvoja ir taip jis pasiūlė.

P. Lelis yra SLA narys. Kaip kiekvienas narys, taip ir p. Lelis turėjo žinoti, kad tokiame pasiūlymū turėtų priartėti jo kuopa, o vėliau tas pasiūlymas turėjo būti pasiųstas SLA seimui. Šią vasarą New Yorke vykęs SLA seimas priėmė visą eilę kuopos narių sugalvotų pasiūlymų. Kelis atmetė, bet didoką jų skaičių priėmė. Jeigu p. Lelis būtų įtikinęs savo kuopą, būtų atvažiavęs į SLA seimą ir įtikinęs seimo atstovus, kad yra žmonių, kurie žino, ką daryti su milijonu dolerių, tai SLA seimas būtų ir išrašęs jam milijono dolerių čekį. Jam, žinoma, būtų reikėję i-

kinančiai atsakyti į kelis seimo narių klausimus; nurodyti asmenis ir organizacijas, kurios jau yra Lietuvos laisvės ir lietuvių gerbūviui daugiau padarę, negu SLA. P. Leliui būtų reikėję įdėti šiek tiek energijos, bet tai yra vienintelis kelias prie SLA milijonų. Straipsnių rašinėjimas prie SLA lėdo nenuves. Tokio straipsnio paskelbimas Kanados frontininkų savaitiniame laikraštyje prie SLA milijonų nepriartins. Daugelis suabejose geriausiais p. Lelio tikslais. Jam turėjo būti žinomas kelias tokiems klausimams kelti.

Bet šį kartą mes nesvarstome p. Lelio pasiūlymo iš esmės. Taip pat nenorime eiti į pasiūlymo smulkmenas, nors dėl vieno ir kitų dalykų vertėtų pasisakyti. P. Lelis mažai tepažįsta Amerikos lietuvių gyvenimą, jeigu jis taip paviršutiniškai tuos klausimus gvildena. Šį kartą norime tarti kelis žodžius dėl kito principo, kuris būtinai turi kiekvienam iškilti, kai panašios rūšies klausimas pradedamas svarstyti. Tuo labiau, kai jis jau keliamas viešumon.

P. Lelis savo trijų skilčių straipsnį "Tėviškės Žiburiuose" pavadino "SLA organizacija kryžkelėje". O kryžkelėn ji pateko todėl, kad nei organizacijos vadovybė, nei vienas iš desimties tūkstančių josios narių nežino kas daryti su SLA pinigais. P. Lelis viešai skelbia, kad SLA vadovybė viešai neskelbia savo atskaitų; kad leidžiama Tėvynė, kad mažai kas ją teskaito; kad jeigu ir toliau taip bus, tai SLA bus palaidota. Baigia savo rašinį p. Lelis reikalavimu, "kodėl ji (SLA) negalėtų perduoti tautos reikalams bent vieną milijoną dolerių?" ("T. Ž.", 1970 m. lapkr. 19 d. 3 psl.)

Jeigu SLA atšventė 80 metų sukaktį, sukaupė keturis milijonus ir tvarkosi daug pavyzdgingiau, negu kitos lietuvių organizacijos, tai apie kokią SLA kryžkelę kalbos negali būti. Perskaicius straipsnį tuojau kyla mintis, kad tokio pasiūlymo autorius tikrai turi būti pasiekęs savo gyvenimo kryžkelę.

Kiekvienas nutariame, ką norime daryti su savo uždirbtais pinigais. Vieni išleidžiame, kiek uždirbame, o kiti taupome senatvei, ligai, juodai dienai. Niekas nenorime, kad kiti mums įsakinėtų, ką mes privalome daryti su savo pinigais. Tai kiekvieno protingo žmogaus privilegija. Jeigu p. Lelis būtų savo pinigų atidavęs tautos reikalams ar kitiems tikslams, tai būtų jo privilegija, bet kai jis reikalauja, kad kitų uždirbti pinigai būtų atiduoti jo parinktiems tikslams, tai kyla abejonės, ar tas žmogus nėra priejęs savo gyvenimo kryžkelės.

Mūsų spaudoje

SLA ir senelių namai

Keturių milijonų dolerių valdytojo Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organas "Tėvynė" lapkr. 13 d. Nr. 38 editoriale "Nursing Homes" priminė, kad senatorius David Pryor (D., Ark.) sušauktame susirinkime padaręs pranešimą apie padėtį senelių prieglaudose arba Nursing Homes, kur seneliai esą priversti baigti savo liūdnas dienas, nuo savęs priduria:

"Mes apie Nursing Homes kalbame todėl, kad žinome, jog šiose prieglaudose yra labai daug lietuvių, gal net šimtai nelaimingų žmonių, kurie yra priversti savo senatvę baigti svetimoje ir labai sunkioje aplinkoje..."

Toliau rašoma: "Šis reikalas artimai liečia ir lietuvių visuomenę, nes mes žinome, kad šiuose Nursing Homes kenčia didelis skaičius lietuvių. Štai neseniai buvo minima, kad Scranton, Pa. nusizūdė viena lietuvė. Ji pati apipylė save žibalu ir susidegino. Tai žiauriausia savizudybė. O kodėl šį nelaimingą moterį taip pasielgė? Vietinės spaudos pranešimu, ji buvusi aplin-

kybių vertinama eiti į Nursing Home, bijojusi ten patekti ir nusprendusi geriau tokiu skaudžiu būdu baigti savo dienas".

Straipsnis baigiamas patarimu: "Mūsų visų pareiga panaudoti visas priemones ir iškelti Nursing Homes negeroves. Ši bėda mums artima, nes ji liečia mūsų tautos žmones ir taip pat mūsų Susivienijimo narius, kurie pasidarę karštiniais yra priversti ten vargti".

Henrikas Nagys

SPALIO LIETUS

Dregnoje alėjoj atsisipindi susigūžę medžiai milžinai. Apkabintie verkiandūs žibintus snabžda jie ir supasi liūdnai.

Drumzlini šaligatvių upokšniai neša peteliškes ir lapus. Tolumoj kriokliai malūnų /snioškėia, sukdami putojančius ratus...

Plaukia vasaros žiedai ir žodžiai ir mergaičių juokas pasroviui... Miesto akys pilkos ir nuobodžios, sklindingos savojonių negyvy.

(Saulės Laikrodžiai)

HENRIKAS TOMAS - TAMASAUŠKAS

LIETUVISKASIS PAMARYS

Pakalnės (Lankos) ir Labguvos apskritys

Dėvyni nemunai, dėvynios saulės. Ir mirksta debesy kaip žąsys vandeny. Kaimėnų kuterių, prigulius prie kranto, šviežia žuvin alsuoja ir aitrinė derva. Kada užgesta raudoni stogai žalių kaštonų vygė. Skirvytė mirkčioja bakenų akimis. Dėvyni nemunai žvaigždės per naktį plukdo į Kurių marių mėlynus tinklus.

Vytautas Mačiūka

9 ESTABLIŠMENTŲ ŽEMELĖS
Klokiuose, gyvenata Gerulių, Gavėnų, Jakobaičių, Kleibsties, Mickaičių, Puknaičių, Riegielių ir Tauto-rių seimų. Silgaluose buvo Paulaičių ir Visbarų šeimos; Varskiliuose gyveno Damaišiai, Griksaičiai, Stalšius.

Kaip matome, į čia atvykstantis Tilžės lietuvių choras su vaidinimais turėjo pakankamai klausytojų ir žiūrovų, susirenkančių į jų paruosimus iš šių apylinkių

Kaukėnai turėjo gana didelę pailgą turgaus aikštę, kiek susiaurėjantią per vidurį, tarytum būtų skaitlinės "8" formos. Kiekvieną trečiadienį ir turgų suvažinodavo daug žmonių, suvaždami miškuose pririnkti uogų ir grybų pintines, sugaudytas žuvis, savo daržuose išaugintas daržoves, ypač cibulius iš pamario kaimų Išės, Toverės, Skirvytės ir Karklės. Taip pat čia į turgų būdavo prigabenama namuose pagaminto sviesto, sūrių, na ir iš po visų surinkti kiaušinių nemaži kiekiai. Turgaus pakrašty esanti Birčiaus vaistinė turgaus dienomis būdavo visada apgulta daugybės ir turgų suvažiavusių kaimiečių, ta proga norinčių ar tai vaisiais, ar ir šlapiomis gerimais apsirūpinti.

Kaukėnų apylinkės yra derlingos lygumos. Iš Til-

žės Kaukėnus galima pasiekti važiuojant traukiniu geležinkelio linija, einančia iš Tilžės į Labguvą ir Karaliaučių. Išvažiavus iš Tilžės ir pravažiavus Linkūnų geležinkelio tarpustuotį, po kurio laiko pasiekiamas Didžiosios Britanijos stotis ant tos geležinkelio linijos. Didžiosios Britanijos stotelėje tenka šį traukinį apleisti ir persėsti į siaurojo geležinkelio traukinį, kursuojantį tarp Didžiosios Britanijos ir Pamarys esančio Karklės bažnytkaimio ir pakely sustojančių Kaukėnų geležinkelio stoty. Kadangi siaurasis traukinėlis, kursuojas šiame ruože, paskutiniui laiku daug kam atrodė savo dienas atgvenusia, nemodernia priemone, šiame ruože buvo taip pat paleisti keleiviams vežioti autobusai, einą iš Kaukėnų, per Skiepus (vok. Sköpen) ir Naujosios bažnytkaimį, į Didžiosios Britanijos stotį, kur buvo ir plačiojo geležinkelio linijos Tilžės — Karaliaučius traukinio sustojimo punktas.

Žinoma, Kaukėnus galima pasiekti ir garlaiviais plaukiant Nemunu. Tada reikia garlaivį apleisti Klokiuose, kur yra garlaivių sustojimo prieplauka. O nuo Klokių iki Kaukėnų tėra tik pora kilometrų kelio geru plentu. Rudens metu šiame kelio ruože siausdavo stiprūs vėjai, atūžiję nuo Marių panemunių lygumomis ir reikėdavo gerojai su jais pakovoti, kol šis kelio gabalas būdavo įveikiamas. Tačiau Anas Bendikis tvirtina, kad jam kaip tik labiausiai patikdavo tokiose vėjautose rudens dienos išklysti tuo plentu tarp Kaukėnų ir Klokių ir, pasiekus Rusnės krantus, keliauti išilgai aukšto apsauginio paupio pylimo. Iš čia kelias vedavo į paupio kaimynystėje išskylančius aukštumėles, taip retai užtikamas šiose Nemuno deltos žemumose. Tie kalneliai būdavo mėgiamas išskylančiųjų išvykų objektas ir net aplinkinių mokyklų mokinių ekskursijos būdavo ten vedamos. Iš čia, aplinkiniams keliukais per Šuderačius (vok. Schudereiten) ir Akmeniškius būdavo grįžtama atgal į Kaukėnus.

Kaukėnuose kokios nors žymesnės pramonės ne-

Kaukėnų bažnyčia, statyta 1708 m. Po 1904 m. gaisro bažnyčia buvo pagrindiniai naujiniai.

buvo. Dauguma gyventojų vertėsi arba prekyba, arba žemės ūkiu. Bet miestelyje buvo tam tikras skaičius vokiečių valdininkų, nes čia buvo teismo įstaiga, žemės tvarkytojo įstaiga, vandens kelių valdyba, muitinė, o taip pat ir policija.

KAUKĖNŲ APYLINKĖSE

Tilžėje su tėvais gyvenęs Valteris Pempaitis (vokiškai rašoma Pempelt), dar mokiniu būdamas, vasarą, o taip pat ir žiemos atostogas per Kalėdas pra-

leisdavo savo motinos tėviškoje Senųjų Sielių kaime, esančiame prie pat Rusnės upės kairiojo kranto, Kaukėnų miestelio kaimynystėje. Jo motinos giminė Svaraičiai (vokiškuose dokumentuose įvairiais laikais būdavo užrašomi tai Swars, tai Swarat, pagaliau ir Swaraitis). Šiame kaime iš žilos senovės turėjo nemažą ūkį. Kiti Svaraičių kaimynai ūkininkai šiame kaime buvo Dulkis, Nelius, Jagstys, Meškaitis, Pasnackas. Netoliese buvo taip pat ir Naujųjų Sielių piemenė, o prie pat Rusnės upės kranto, buvo išsistatę kitas kaimyninis Skulbėtvarių kaimas, visi priklausę Kaukėnų valsčiui.

Briedžiai pelkėtuose panemunių ir pamario miškuose buvo gan plačiai pasklidę. Ne viename tokia miške būdavo ir briedžių draustiniai, kur jie prisilaukydavo ir didesnėmis grupėmis. Tačiau kaimų kaimynystės jie vengdavo ir retais atvejais juos būdavo galima išvysti. Bet būdavo žiemų, kada stiprūs šalčiai ir gili sniego danga su pūsnimis briedžius atviliodavo ir į kaimų pakluones, kur būdavo sukrautos ūkininkų šieno stirtos. Tada jie daug dėmesio nekreipdami į karts nuo karto kieme pasirodanti žmonės, net po kelis apstoje tas šieno stirtas, pešdavo iš jų sieną ir neskubėdami į gromuliuodavo. Valtieriui irgi vieną žiemą teko matyti savo dėdės Svaraičių pakluonoje du briedžius prie šieno stirtos, pešantis iš jos sieną. Norėdami iš arčiau pažvelgti į tuos netikėtus svečius, jie išėjo į kiemą, per toli nenulindami nuo namo durų.

(Bus daugiau)

SKAITYKITE IR PLATINKITE
DIENRAŠTĮ "NAUJIENAS"
JOS VISAD RASO
TEISYBĖ

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ
IR GERKLIO LIGŲ
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. telefonai: WALbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto,
nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta.

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-4446
Prima liguos pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012
Telefonai: PROspect 8-1717

DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val. kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
tikrai antradieniais ir penktadieniais.
Trečiad. ir sekmadieniais uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlack 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais 1-7 val.,
antradieniais, penktadieniais nuo 1-5, treč.
ir sekmadieniais uždarytas.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
opometristas.

DR. EDMUND E. CIARA
2707 W. 51st STREET
Tel.: GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., ketv.
1-4, 1-5, antradien. penkt. 10-4, ir
sekmadien. 10-2 val.

Rez. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neat-
siliepia, skambinti MI 3-0001.

Dr. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val.
Treč. ir sekmadien. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. telefonai: GARDen 3-7278

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez.: PR 6-4732

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
Prima tik susitarus
Valandos: pirmadien. ketvirtadien. 5-8,
antradien. 2-4
Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
VALANDOS: Pirmadien. ir penktadien. nuo
2 iki 8 val. p. p.; antradien. ir ketvirtadien.
nuo 9 iki 11 val. p. p.; 8-12 val. p. p. ir sekmadien.
nuo 9 iki 12 val. Trečadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 WEST 63rd STREET
Val.: antradien. nuo 1-4 po pietų.
ketvirtadien. nuo 5-7 val. vak.
Ofiso telefonai: 776-2880
Naujas rez. telefonai: 448-5545

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofiso telefonai: 2750 WEST 71st St.
Tel.: 925-8296
Valandos: 2-8 val. vak. Penktadien.
10-12 ir nuo 2 iki 8 val. vak.
Sėkmadieniais ir trečadieniais
uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofiso telefonai: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirm., antradien., trečiadien.
ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Sėkmadien.
2-4 val. po pietų ir kitu laiku
pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEmlack 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195
Prima liguos pagal susitarimą. Dėl
valandos skambinti telefon. HE 4-2123.
Jei neatsiliepia, tai telefon. GI 8-6195

SKAITYK "NAUJENAS" —
JOS TEIKIA GERIAUSIAS,
TIESINGIAUSIAS ŽINIAS

P. SILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandžai.
Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8, Seštadieniais 9-11
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: PROspect 6-5084

GELININKAS
(PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandoje
gražiausias gėles ir vainikas ant-
kapių papuošimui ir sezoninės
kapams gėlės.

ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1220

GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINČIA
GĖLĖS VISOMIS PROGOMIS
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

GRADINSKAS
STALINIS
RADIJAS - PATEFONAS
TIK 26 INC. PLAT.
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998
LIETUVI, EIK PAS LIETUVI!

MOVING
Apdraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
823 West 34 Place
Tel.: FRontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WALbrook 5-8063

SOPHIE BARCUS
RADIOJŲ SEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPa,
1490 kil. A. M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio
iki penktadienio 10-11 val. ryto. —
seštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val.
ryto.
Vakaruškos: Pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlack 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

KELIONĖS Į LIETUVĄ
IR IŠ LIETUVOS

Jeigu ateinančiais metais rengiate
važiuoti į Lietuvą arba iškviesti iš
Lietuvos savo gimines, tai jau metas
iš anksto užsisakyti vietas, kad nebūtų
sutrūkdyti ir grupinė kelionė būtų
pigesnė.

Vladas Rasčiauskas pirmas pradėjo
organizuoti keliones į Lietuvą ir jau
nuvežė virš 20 grupių. Ateinančią va-
sarą jis organizuoja net 6 ekskursijas.
Jo vadovaujamoje įstaigoje dabar dir-
ba dvi lietuvaitės — Josephine Mile-
riūtė ir Laima Luneckienė. Visais ke-
lionės reikalais kreipkitės į

WALTER RASK - RASČIAUSKAS
AMERICAN
TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave.
Chicago, Illinois 60643
Tel. 238-9787-8

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

OVERSEAS PACKAGES
CHRISTMAS DEADLINE

Air All the Way
30-lb. Limit

NOV. 28

NEA

Paskutinė data kalėdiniam siunt-
nimui ir užsieniui siųsti yra lapkričio
28 d., jei lie siunčiami oro paštu. Vė-
liau išsiunčiant, paštas negarantuoja,
kad siuntiniai pasieks adresatų laiku.

Venclovos profesija batlaiziauti rusams

Ruskių okupuotoje Lietuvoje iš-
leista Vaizganto "Pragiedrulių"
nauja laida dviejuose tomuose,
kuriems įvadą, dešimt, parašęs "li-
teratūros komisaras" Antanas
Venclova, kurs radęs Vaizgan-
to kaltinimų rusams dėl lietuvių
spaudos uždraudimo, susirietęs
gina rusus, suversdamas visą
kalbę carui ir jo valdininkams,
liudininkais pasiūkdamas pa-
tį Leniną. Bet Leninas savo
"evangelijoje" be kt. parašė,
kad "bet kurios nacionalinės
ypatybės besiskiriančios tautos
prieš jos norą prijungtumas
yra aneksija", kad tatau yra
"amžiais išugdytas didžiariusių
prietaras", kad rusiška sąvybė
yra "nepaprastai greitas perėjimas
nuo laukinio smurto — prie
gudriausios apgavystės" ir kad
Leninas net reikalavo "įvesti
griežčiausias taisykles dėl nacio-
nalinės kalbos vartojimo nacio-
nalinėse respublikose", nes esą
"Esant dabartiniam aparatui
prasiskverbs masė tikrai rusi-
ko pobūdžio piktnaudžiavimų".

Kaip tie Venclovos šlovimais
rusai savo "mažišiaus" Lenino
prisakymų klausia, "Teviškos Ži-
buriai" lapkr. 12 d. apžvalgoje
"Venclova šaudo rusiškais žir-
niais" rašo: Carai ir komunistai!

Jeį, anot Venclovos, buvo ca-
ro bedvasė persekiojimo mašina,
tai rusai komunistai ją "išstobo-
lino". Carai į Sibirą tremė šim-
tais, o rusai komunistai — šim-
tais tūkstančių. Carų laikais
tremtiniai Sibire laisvai gyve-
no, o rusai komunistai sugrūdo
juos į vergų stovyklas badui ir
mirčiai. Carai respektavo et-
nografinės Lietuvos žemes, ru-
sai komunistai atplėdė didžiulius
etnografinės Lietuvos plotus
rytuose ir pietuose ir juos
prijungė prie Gudijos bei Len-
kijos. Gudijos ribose atsidūrę
lietuviai persekiojami, rusinami.
Jiems neleidžiama turėti net pra-
džios mokyklų gimnazijų ir drau-
žiama skaityti lietuviškus
laikraščius bei knygas. Tūkstan-
čiai Lietuvos jaunuolių grūdami
ir Rusijos gilumą, o iš ten
garnai į Lietuvą visokie "specia-
listai" rusiškai kolonizacijai sti-
rinti. Koks gi šiandien skir-
tumas tarp Vilniaus ir Maskvos
aerodromų, jeigu ir viename, ir
kitame rusiškai šūkajuojama ir
rusiškai "garbinama" motina?

A. Venclova Lietuvos rusini-
mas, lietuviškų žemių atplėdė-
mas, Lietuvos kolonizavimas tē-
ra "laisvės vėjai". Leninas sa-
ko: "yra žinoma, kad surusėję
kitačiau visiomet persidėjo
tikrai rusiško nusistatymo at-
žvilgiu" (t. 36, pusl. 562). Iš čia
ir išplaukia savotiška dilema.
Šiandieninė Maskvos imperijoje
57% gyventojų yra rusai. Ta-
čiau rusai, sudarydami tik 43%,
sugeba tėti tautų pavergimo
bei rusinimo politiką, remdami-
si kvilingais, kurie už duonos
plutą vergiškai tarnauja didžia-
rusių komunistų interesams.

Vaidzas iš Jonavos

Komunistų tvarkos pavyzdys

Kaip iš tikrųjų yra su gyve-
namais namais ir viešbučiais
mažesniuose Lietuvos miestuose,
galima šiek tiek patirti iš tilpu-
sio Vilniaus komunistų "Tiesoje"
aprašymelio, kuris paliečia
Jonavos miestą. Kokia ten J.
Baužytė, aplankiusi tą miestą,
rašo:

"Šturprizais sutinka Jonava
keleivius. Rugpiūčio 24 dienos
vakare keli keleiviai vargais ne-
galais nusigavę iki šono miesto
esančio viešbučio, buvo nuste-
binti — čia nebuvo jokių gyv-
ybės ženklų. Apėjęs kelis kartus
apie tamsioje skendinti namą,
vienas jų kreipėsi į kaimynys-
tėje gyvenančius žmones.

— Viešbutis prieš keletą va-
landų išsikraustė. Kur? Neži-
nau, — trumpai konstatavo gat-
vės gyventojas.

Komandiruoti žmonės atkak-
lūs. Pasišviesdami degtukais, jie

vis dėlto surado nedidelę, vos
žiurimą skiautėlę, kurioje buvo
parašyta, jog viešbutis persikėlė
į Kauno gatvę.

Kauno gatvė, pasirodo, ne to-
kia jau trumpa, pusiau skendan-
ti tamsioje, savo duobėmis ir ba-
lomis laukianti keleivio kojos.

Netrumpą nakties valandą
paklaidžioję Kauno gatvę, kelei-
viai nutarė belstis į taip pat gy-
vybės ženklų nerodantį namą.
Pavyko. Tamsioje kažkas suju-
dėjo ir atsakino duris.

— Vietų nėra, — lyg kirviu
nukirto budintioji.

— Kaip tai? Juk tik ką per-
kėlėt į kelis kartus erdvesnį vieš-
butį.

— Tai kad mes nebuvo me pa-
sirušę. Išakė mums per kelias
valandas išsikraustyti. Turėjome
dvyliką lovų — tas ir teatsive-
žėm.

Toliau besikalbant su budin-
čiaja, paaiškėjo, kad vis dėlto
viešbutyje yra viena tuščia lo-
va. Moterys sutiko nakvoti
dviese. Patamsyje, budinčiai pa-
dedant, pagaliau jos susirado iš-
svajotą poilsio vietą. Bet džiaug-
smą užtemdė gumbuotas, lyg ak-
menų prikrautas čiužinys po šo-
nu, plonytė, apiplyšusi antklodė.
Rytą buvo paimta mokėstis po
60 kap. Kaip už nakvynę atski-
roje lovoje.

Mūsų civilizacija ir aplinkos tarša

Kur civilizacija aukštesnė,
ten aplinkos tarša didesnė.

Kaip medžiaginės kultūros,
aukštos civilizacijos šalis Vo-
kietija su Jungtinėmis Ameri-
kos Valstybėmis eina lygiagre-
čiai, ir štai ką apie Vakarų Vo-
kietiją patys vokiečių laikra-
stiai rašo:

Frankfurto miestas po New
Yorko yra antras nuodingiausias
miestas pasaulyje, pareiš-
kęs Amerikos prekybos centro
Frankfurte direktorius konsu-
las Gustaf Coonz.

Dvidešimt milijonų tonų kenk-
smingų medžiagų Federalinėje
(Vokietijos) Respublikoje kasmet
išstrūksta iš fabriku kaminų,
alieju kūrėnų krosnių ir au-
tomobilių motorų, kas suda-
ro apie 800,000 prekinį vago-
nų grynų nešvarumų, 8,000 kilo-
metrų ilgumo traukinių...

Šitie neįsivaizduojami kiekiai
susideda iš septynių milijonų to-
nų anglies viendegio (carbon
monoxide), penkių milijonų to-
nų angliavandenių dviejų su pu-
se milijono tonų azoto junginių
ir dviejų su puse milijono tonų
dulkų.

Jungtinių Valstybių taršos
masės dar įspūdingesnės: po 130
milijonų tonų kenksmingųjų me-

diagų tersia orą kiekvienuo-
metais, bet JAV-bių teritorija
skaityma 7 kartus didesnė už Vo-
kietijos.

Atsiųsta paminėti

KELEIVIO KALENDORIUS

1971 metams. Eina nuo 1912
metų. Redagavo S. Michelso-
nas. Leidžia "Keleivis" South
Bostone, Mass., 64 puslapiai su
aplanku, kainą \$1.50. Kalen-
doriuje greta krikščioniškųjų
kiekvienai dienai yra ir lietu-
viški tautiški vardai — vyrų ir
moterų. Tik viena foto nuo-
trauka — Amerikos Lietuvių
Tarybos valdyba. Toliau seka
Michelsono parinkti trumpi
arba sutrumpinti įdomūs pasi-
skaitymai, kurių šiemet apstu,
povyzdžiui: Kalėdos Sibiro
tundroje. Tai 6 kalendoriaus
puslapių santrauka iš H. Taut-
vaišienės knygos "Tautų kapi-
nynas Sibiro tundroje", kur
šurpiu realizmu pavaizduotos
lietuvių kančios ir mirtis ištė-
mimė. Kiti straipsneliai seka:
Mūsų literatūrinės kalbos tėvas
(Jonas Jablonskis); Kas tie
Lietuvos karaimai? Lietuva
skačiuose; Jis buvo nepapras-
tas kunigas (Apie kun. Antaną
Jušką); Apie poetą Oskarą Mi-
lašų; Voldemaro byla ir išpa-
žintis; Pirmasis lietuviškas
(Ivinskio) kalendorius; Re-
voliucija popiežiaus imperijoje;
Amerikos bažnyčių turtai;
Žmogaus išradimų chronolo-
gija; Kas yra Amerikos
Balsas; Ką parodė akmenys
nuo mėnulio ir tt.

PRAKAITO KAINA
Iki šiol prakaits netigūravo
jokiam prekių kainininkui.
Amerikiečių mokslininkai, nau-
dojant žmonių prakaits įvairiems
tyrimams (pvz., organizmo pa-
kitimams, žmogui esant kosmi-
nėje erdvėje), ilgai nežinojo,
kiek už jį mokėti. Atsižvelgus
į tai, kad prakaits galima su-
rinkti tik lašais, jam buvo nu-
statyta gana aukšta kaina: 1600
dolerių už litrą

Susirinkimų ir parengimų PRANEŠIMAI

— Lietuvių Filatelistų Draugijos
"Lietuva" narių susirinkimas įvyks
š. m. lapkričio mėn. 24 d. 7 val. 30
min. vak. Jaunimo Centre, kamb. 104.
Susirinkime bus aptariami buvusios
parodos reikalai ir bus galima išgirsti
parodos nuotraukų. Kviečiami nariai
bei svečiai gausiai dalyvauti.

Valdyba

— Chicago Lietuvių Suvalkiečių
Draugijos eilinis narių susirinkimas
įvyks penktadienį, lapkričio 27 d. 8 v.
vak. Hollywood Inn svetainė, 2417
W. 43rd St. Nariai prašomi atsilam-
kyti, nes yra daug visokių reikalų ap-
tarti.

Eugene Strungys, nut. rašt.

Mielam bendradarbiui
A. + A.
PETRUI MIKALAJŪNUI
mirus, Jo žmonai, dukteriai, sūnui ir gimi-
nėms gilią užuojautą reiškia

A. BALYS
N. ABROMAS
A. JACKEVIČIUS
V. DALINKIČIUS

A. + A.
ONA ANDRYAUSKAS
Pagal tėvus Vasilauskaitė

Mirė 1970 m. lapkričio mėn. 21 dieną, 7:45 val. vakare. Gimusi
Lietuvoje.
Amerikoje išgyveno 57 metus.
Paliko mūšidė: sūnus Juozapas Andrews, marti Patricia, žentas
Donald La France, 9 anūkai, 3 proanūkai.
Lietuvoje liko broliai ir seserys.
Vėlionė buvo motina mirusios dukters Anna La France.
Kūnas pašarvotas Antano M. Phillips koplyčioje, 3307 So. Litu-
anica Avenue.

Trečiadienį, lapkričio 25 dieną 8:30 val. ryto bus lydimas iš koply-
čios į Sv. Jurgio parapijos bažnyčią, o po gedulingų pamaldų bus lai-
dojama Lietuvių Sv. Kazimiero kapinėse.
Visi a. a. Onos Andryauskas giminės, draugai ir pažįstami nuo-
širdžiai kviečiami dalyvauti laidojime ir suteikti jai paskutinį pa-
tarnavimą ir atsisveikinimą.

Nulūdė lieka:
Sūnus, marti, anūkai, žentas ir giminės.
Laidotuvių Direktorius Antanas M. Phillips. Tel. 927-3401.

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telefonai: GROvehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telefonai: TOWnhall 3-2108-9
TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

LEONARDAS BUKAUSKAS IR SŪNUS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
NAUJOJI ŠERMINĖ ZINOMOJI ŠERMINĖ
DE YOUNG - VROEGH FUNERAL HOME LEONARD FUNERAL HOME
HOME 10821 S. Michigan Avenue
649 East 162nd Street Chicago, Illinois
South Holland, Illinois

Turime šermentis vietos kitose Chicagos dalyse ir prie-
miesčiuose. Jei norite gero ir patyrusio patarnavimo,
dieną arba naktį.
Skambinkite telefonu COMmodore 4-2228

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKAS & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYŠ MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINŲ VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI:
DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741 - 1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAFayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos
AMBULANCE
PATARNAVI-
MAS DIENA
IR NAKTĮ
★
TURIME
KOPLYČIAS
VISOSE MIEŠTŲ
DALYSE

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401
BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLYmpic 2-1003

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAFayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

STEP. C. LACK IR SŪNUS
(LACKAWICZ)
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIRginia 7-6672

P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

Kvailas penkių savaičių šunytis "Secret" net privargo bevaikdamas savo šeimininko kieme kiekvieną krantinę lapą.

APLINKOS TARSA KENKIA SUAUGUSIEMS IR VAIKAMS

Kalbėdamas Londone pirminis Mėnulyje išlipęs JAV astronautas Neil Armstrong pasakė, kad iš tolimų erdvių mūsų planeta Žemė atrodo esanti vienintelė oazė visoje Visatoje, tinkama žmogui gyventi, ir ta oazė turi būti rūpestingai apsaugota nuo užteršimo ir perdidelio žmonių prieauglio.

Jei pasaulio maisto šaltiniai ir mitybos standartai pasilikų nepasikeitę ir žmonių prieauglis didės tuo spartumu kaip dabar Jungtinėse Valstybėse, tai iki šio šimtmečio pabaigos bus sunaudoti visi žemės arimui tinkami plotai, reikalingi žmonijai išmisti.

Jokia šio pasaulio dalis nėra saugi nuo aplinkos užteršimo pavojų, pasakė jis.

Amerikos Pediatrijos Akademijos aplinkos pavojams tyrimų komiteto pirmininkas Dr. Paul Wehrle iš San Francisco rašo žurnale Pediatrics, kad "kai kurios taršos rūšys gali neigiamai paveikti vaikų augimą ir vystymąsi".

Sieros dvidegis, išeinantis iš plieno fabriko, anglies ir aliejaus didžiųjų gamyklų ir žibalo

refinerijų yra teršalas, kuris kenkia augimui, didina kvėpavimo takų apsivertimus ir sukelia astmos atakas vaikų tarpe. Dr. Wehrle be to inkriminuoja ozoną ir kitus automobilių kuro dūmų bei garų produktus esant kaltais dėl atliekų uždegimo ceremonijai. Viesbučio didžiajame vestibiulyje yra pastatyti keturi tautų — švedų, lietuvių, danų ir britų tautiniai ornamentai išpuoštos kalėdinės eglutės. Be to yra viena internacionalinė eglutė, išpuošta įvairių tautų papuošalais.

Mokslininkai pabūgo savo "Frankensteiną"

Massachusetts technologijos instituto mokslininkas Marvin Minsky tiki, kad ateinančių trijų iki aštuonių metų bėgyje bus išrasta tokia mašina, kuri turės daugiau proto, kaip žmogus genijus ir kad žmogus tos mašinos nebegalės suvaldyti. Tokia mašina galės skaityti Šekspyro raštus, vairuoti automobilį, pasakoti anekdotus, politikuoti ir muštis, rašo prof. Minsky, pastebėdamas, kad tokia mašina sugebės pati "siviesti" ir sparčiai siekti mokslo, pagaliau atlikti tokias pareigas, kaip savistoviai nu-

skristi į mėnulį, pririnkti akmenų, atlikti kasinėjimus ir fotografuoti.

Jau dabar esama tokių robotų, kaip vadinamasis Shaky mechaninis žmogus Stanfordo Tyrinėjimų institute, kuris "moka pats" atlikti tokius darbus kaip nustumti bloką nuo platformos ir supranta apie 100 žodžių angliškai. To Shaky galva rodo, kad jis "gali galvoti".

IS CHICAGOS IR APYLINKŲ

LIETUVIŠKA EGLUTĖ BISMARKE VIESBUTYJE

Bismark Hotel, kuriame seniai įvyko Amerikos Lietuvos Tarybos suvažiavimas, nuo ateinančio penktadienio, lapkričio 21 d. bus galima pasigėrėti lietuviška Kalėdine eglute ir lietuviška programa.

Šio viesbučio administracija praneša, kad lapkričio 27 dieną lygiai 11:45 val. priešpie įvyks keturių etninių (tautinių) grupių Kalėdų eglutės žvakelių uždegimo ceremonija. Viesbučio didžiajame vestibiulyje yra pastatyti keturi tautų — švedų, lietuvių, danų ir britų tautiniai ornamentai išpuoštos kalėdinės eglutės. Be to yra viena internacionalinė eglutė, išpuošta įvairių tautų papuošalais.

Nuo gruodžio 11 dienos pradės kasdieninės kalėdinės programos, kuriose su savo tautinėmis dainomis, tautiškais kostiumais pasipuošusios atliks programą įvairių tautų grupės.

Dėl platesnių informacijų prašo skambinti: Robert Larson, 787 — 4319.

Chicagos gatvėse

Miguel Beretto, 30, trečią dieną vakarą aplankė Miss Terry Tatum, 18, jos apartamentuose ir kai apie 2 valandą naktį jiedu išėjo laukan pašaukti taksi, trys juodukai — vienas iš jų ginkluotas revoliuoveriu, pastvė Beretto, atėmė jo pinigą, laikrodėlį, apyrankę ir du žiedus, paskui sumušė ir nušovė, o Miss Tatum nutempė ir užgatvė prie 620 N. Central Avenue ir norėjo išprieivartauti, bet jos riksmą išgirdę du policijos patruliai, plėšikus žmogžudžius visus tris sugavo. Beretto mirė vos nuvežtas į ligoninę.

Ženkla, kada sūnelis pradeda vartoti narkotikus

Chicagos policijos narkotikų skyriaus ekspertas seržantas William Jensen sako, kad

Anglė modeliuotoja Vicki Holme persikėlė gyventi į Australiją ir papasakojo apie vietinius fotografams.

is aštuonių ženklų galima atspėti, ar sūnelis ar dukrelė pradėjo rūkyti ar vartoti kitus narkotikus. Tie ženklai yra:

1. Pasikeičia santykis su tėvais. Jaunuolis darosi piktas, negeras, ginčijasi ir maištauja.
2. Visam kam sumažėja entuziazmas, kaip tai sportui, šeimos veiklai, mokslo darbui.
3. Pradeda mažėti mokyklos pažymiai.
4. Pradeda vengti eiti į mokyklą.
5. Nebetenka apetito.
6. Apsileidžia, nebepaiso savo išvaizdos, atrodo ištižęs.
7. Darosi atbūkęs ir mieguistas.
8. Apsvaigimo simptomai, pastyrusios akys, neaiški kalba.

Kaip kiti rašo

Chicago Tribune Michael Kilian savo skiltyje "Skaitytojų atsakymai Mikiui", rašo, kad dėl savo išpučių apie Clevelando miestą gavęs visą eilę skaitytojų laišku, kurių vienas, tūlo John Rickardo iš Minneapolisio, kaip pavyzdys, čia išverčiamas pažodžiui kiek tai įmanoma:

"Tu vienpusiškas, tu slunki (jerk). Ka tu rašai apie Clevelandą, tą patį turi savo Chicagoje, tu mėslungi, tik daug blogiau. Prileiskim, visi miestai smirda, bet aš labai piktinuosi dėl tavo imbeciliškų paplavų ir vitrioliškų išmatų (garbage) prieš Didįjį Clevelandą. Jūs atsitūpūs Chicagoje taip pat yra pasistačiusi baigė, tu slunki. Aš galiu išvardinti visą daugybę viesbučių Clevelande, tu slunki, su kuriais niekas negali susilyginti jūsu neperdėtai biuriame atmatyne, vadinamame Chicago. Aš bet kada einu lažybų už Clevelandą, Ohio, prieš jūsu visame pasaulyje klaikiaušiai biuriai, nusikaltimų apstėta kriminalo sostinė, Chicago miesto, tu morotoniškas dusyk idiote".

TRUMPAI

— Jonas A. Jonikas, plačiai žinomas kontraktorius ir visuomenės veikėjas, muziklo George Joniko tėvas, penktadienį gavo širdies priepuolį. Jis paskubomis buvo išvežtas į Sv. Kryžiaus ligoninę, kuri yra visai netoli jo namų. Gausūs pažįstami linki jam greitai atsigausti ir sustiprėti.

— Kun. V. Puidokas, Westfield, Mass. per vyskupą V. Brizgį atsiuntė Lietuvii Profesorii Draugijai Amerikoje 1000 dolerių auką leisti leidiniui "Lietuvos Universitetas". Viena leidinio knyga kaštus 15 dol. Mokėjimus ir aukas galima siųsti LPDA pirm. prof. St. Dirmantas, 6616 So. Washenaw, Chicago, Illinois 60629, U. S. A.

— VLIKo SEIMAS. Pirmą kartą VLIKo Seimas šaukiamas Chicagoje. Jis įvyks š. m. gruodžio 5 ir 6 dienomis Bismarck viesbutyje, 171 W. Randolph St. Seimo proga Wallnut salėje ruošiamas banketas, kuriame pasakys kalbą VLIKo pirmininkas Dr. K. Valiūnas. Meninę dalį atliks Prudencija Bickienė. Jai akompanuos prof. Vladas Jakubėnas. Banketui kvietimai gaunami pas Fausting Mackevičienę, Birutę Skorubskienę, Teodorą Blinstrubą, Balį Vitkų ir Marginiuose. (Pr).

— Pirmadienį, antradienį ir trečiadienį "Marginuose" bus gaunami kvietimai į Spaudos meno Literatūros Vakarus, įvyksiantį lapkričio 27 d., penktadienį, 7 val. 30 min. Jaunimo Centre. LB Chicago apygardos valdyba prašo įsigyti bilietus iš anksto, kad vakaro dieną išvengus spūsties prie kasos. (Pr).

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkių Reikia

REGISTERED STYLIST
All girl barber shop.
5—6 days a week.
DE 7-5727

18 iki 45 METŲ
NORINCIO MOKYTIS SIOTI.
Nereikia kalbėti angliškai. \$1.80 valandinis mokantis. Akordinis darbas. Operatorė gali uždribti virš 3 dol. per valandą. Skambinkite 544-3600.
Kalbėkite su Harvey Taylor.
J. W. JOHNSON CO.
3100 W. Randolph St., Bellwood, Ill.

HOUSEKEEPER
Monday, Thursday & Friday. Care for 2 small girls & cleaning. Must speak English and must have references.
973-2989
After 4 P. M. & Weekends all day.

HELP WANTED — MALE
Darbininkių Reikia

ENGINEER
STATIONARY ENGINEER
Licensed for high pressure boiler. Oil and gas fired. Knowledge of ammonia refrigeration helpful. Permanent position. Paid vacation and other benefits.
WARD BAKING COMPANY
5659 So. LaSALLE
NO 7-5900
An equal opportunity employer

HELP WANTED — MALE-FEMALE
Reikia Darbininkių ir Darbininkių

MOTERIS ARBA VYRAS
Atlikti namų šeimininkavimo darbus. Gyventi vietoje, gražioje užmiesio aplinkoje, 50 minučių nuo Chicago.
\$50 savaitėje.
Skambinti iki 2 val. popiet.
Tel. 375-3121 arba
(219) 933-0700

OPEN SOON
A chance to capitalize on your ability to produce: National Company will pay starting salary up to \$800 a month, dependent upon qualifications & exp. A chance for rapid advancement with identical increases.
Comprehensive training.
Call Mr. BROADHURST — 424-4404

BUSINESS CHANCES
Biznio Progos

CARRY-OUT RESTAURANT
Excellent South suburban location. Established business. 75 x 125 foot lot, building and all equipment.
Owner must sell.
Call NORM, 779-4555

SKUBIAI IR GALUTINAI parduoda
Brighton Parke gara ir patalpa ta-
vama su mūriniais pastatais.
Teirautis tel. 247-4688.

TERRA
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos
visoms progoms.
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

HOME INSURANCE
Call: Frank Zapolski
3208 1/2 W. 95th St.
GA 4-8654
State Farm Fire and Casualty Company

K. ERINGIS
CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai,
tune-ups ir t. t.
4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9227

SIUNTINIAI I LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer,
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

DAŽAU NAMUS
IŠ VIDAUS IR LAUKO
Valau kilimus ir baldus.
Pilna apdrauda.
I. RUDIS Tel. CL 4-1050

JUOZAS (JOE) JURAITIS
Nebrangiai ir greitai taiso Volkswagenuos, Volvos, Mercedes, Porschus ir kitas užs. ir vietinės gamybos mašinas. Elektroninis tikrinimas, patyrė mechaniką, vilkikas.

RICHMOND AUTO SERVICE
2934 West 63rd St.
Tel. GR 6-3134 arba GR 6-3353

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Zemė — Pardavimui

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Zemė — Pardavimui

PASKOLOS PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS
IR ZEMAIS NUOSIMCIAIS MENESINIAIS ISSIMOKEJIMAIS
DEL VISU INFORMACIJU, KREIPKITES I

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
PETRAS KAZANAUSKAS, Prezidentas
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. Virginia 7-7747

PLATUS PASIRINKIMAS NAMŲ PIRKIMUI
BUTŲ NUOMAVIMUI — NOTARIATAS — VERTIMAI
DRAUDIMO AGENTŪRA PATARNAUJA VISAIŠ DRAUDIMO REIKALAIŠ

J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE
6455 So. Kedzie Ave. — Prospect 8-2233

• NAMŲ IR BIZNŲ PIRKIMAS • PARDAVIMAS • NOTARIATAS
• PATVIRTINTI VERTIMAI • IMIGRACIJOS POPIERIAI
• PAJAMŲ MOKESCIAI — INCOME TAX

LEONAS REAL ESTATE
2735 WEST 71st STREET TEL. 925-6015

RESTORANAS — VALGYKLA. Dvie-
jų aukštų namas, moderniški ir nauji
irengimai — judri vieta — labai geras
biznis, lengva aptarnauti.
3 BUTAI ir BIZNIO PATALPA. Rink-
tinė vieta Marquette Parke. \$43,000.
11 BUTŲ MŪRAS, 10 metr. 60 p.
sklypas, geros pajamos, puiki vieta.

LAIMĖ BŪTI SAVININKU
PUOSNUS 4 BUTŲ mūras, Brighton
Parko rinktinėje vietoje. Čia yra vis-
kas ką nori geras pirkėjas.
PLATUS LOTAS, Marquette Parko
centrinėje gatvėje. Kaina — susi-
tarsim.

PUIKUS, DIDEIS 2 po 6 mūras.
Gazu šildymas, platus sklypas, mūro
garažas, arti ofiso. \$29,500.
4 BUTŲ ant kampo mūras. Sausas,
švarus, iš gerų rankų. Marquette Par-
ke. \$44,000.
2 BUTŲ 18 metrų modernus mūras,
3 auto mūro garažas, Marquette Par-
ke. \$36,000.
9 KAMB. MŪRAS, gražus — kaip
naujas. Geros pajamos, arti mūsų.
\$19,600.
PAJAMU MŪRAS. Švarūs ir gražūs
2 butai. 5 ir 3 kambariai, garažas,
arti 71-mos ir California. Kaina tin-
ka — \$25,000.
2 BUTŲ 18 metrų mūras. Ažuolo me-
dis, modernios kabinetų virtuvės ir
ceramic vonios. 2 šildymai, garšas,
arti mūsų — naujam Marquette Par-
ke. \$37,800.

Valdis Real Estate
7051 So. Washtenaw Ave. RE 7-7200

PERKAME, PARDUODAME, MAI-
NOME įvairaus dydžio namus visur.
Parūpiname paskola, visokeriopą ap-
draudą, veikia notariatas.

NORVILA
REAL ESTATE AND BUILDERS
2658 WEST 59th STREET
Prospect 8-5454

5 KAMBARIU mūrinis, 6-tas pa-
darytas šildomam porčiuge. Šilima ga-
zu, moderni virtuvė ir vonia, 2 auto-
mobilų garažas. \$20,500.
4 KAMBARIU EXPANDABLE (vir-
šius neužbaigtas), apnauijus mūrinis.
Šilima gazu, aluminijaus langai, 2 au-
tomobilų garažas. Šoninis įvažiavimas,
platus sklypas. \$25,000.
5 KAMBARIU mūrinė rezidencija.
Šilima gazu, 1 1/2 auto garažas, platus
sklypas. \$18,900.
2 PO 6 MŪRINIS. 2 atskiri karštu
vandeniu šildymai gazu. Modernios
virtuvės, 2 automobilų garažas, Mar-
quette Parke. \$32,000.
2 PO 5 IR 4 KAMB. RŪSY. Šil-
ma gazu, alumin. langai, platus skly-
pas, graži nusavybė Gage Parke.
\$43,000.
4 PO 5 IR 1 BUTAS RŪSYJE. mū-
rinis, Alumin. langai, šildymas gazu,
garažas, Marquette Parke. \$52,000.

NERIS REAL ESTATE
3009 WEST 63rd STREET
Tel.: 471-0321

BUILDERS AND CONTRACTORS
Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR
Irengiu naujus ir perstatau senus vi-
su rūšių namo šildymo pečius ir
air-conditioning į naujus ir senus na-
mus. Irengiu vandens boilerius ir
stogu rinas (gutters). Darbas atlie-
kamas greit, sąžiningai ir garantuotai.
Apskaičiavimai nemokamai.
Turiu leidimus dirbti mieste ir
užmiesčiuose.

DOMAS ZUKAUSKAS
HEATING & SHEET METAL
4444 So. WESTERN AVE.
CHICAGO, ILL. 60609
TEL.: VI 7-3447

A. ABALL ROOFING
Įkurta prieš 50 metų
VISOKIUS STOGUS, rinas ir nute-
kamuosius vamzdžius sutaisome arba
naujus idedame.
KAMINUS išVALOME ir patalšo-
me. Nudžime namus iš lauko ir at-
liekame "tuckpointing" darbus. Esame
apdrausti, visas darbas garantuotas.
Skambinkit
LA 1-6047

Įkainavimas veltui, kreipkitės bet kada

BIZNIERIAI, KURIE GARSINASI
"NAUJIESE", — TURI GERIAUSIA
PASISEKIMĄ BIZNYJE

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS